

Zbierka súdnych rozhodnutí

STANOVISKO 1/17 SÚDNEHO DVORA (plénum)
z 30. apríla 2019

„Stanovisko vydané podľa článku 218 ods. 11 ZFEÚ – Komplexná hospodárska a obchodná dohoda medzi Kanadou na jednej strane a Európskou úniou a jej členskými štátmi na strane druhej (CETA) – Urovnávanie sporov medzi investormi a štátmi (ISDS) – Vytvorenie Tribunálu a Odvolacieho tribunálu – Zlučiteľnosť s primárnym právom Únie – Požiadavka dodržiavania autonómie právneho poriadku Únie – Úroveň ochrany verejných záujmov stanovená inštitúciami Únie v súlade s ústavným rámcom Únie – Rovnosť zaobchádzania s kanadskými investormi a investormi Únie – Charta základných práv Európskej únie – Článok 20 – Prístup k uvedeným tribunálom a ich nezávislosť – Článok 47 Charty – Finančná dostupnosť – Povinnosť jej zaručenia pre fyzické osoby a pre malé a stredné podniky – Vonkajšie a vnútorné aspekty požiadavky nezávislosti – Vymenovanie, odmeňovanie a etický kódex členov – Úloha Spoločného výboru CETA – Závaznosť výkladu dohody CETA poskytovaného týmto výborom“

Obsah

I. Žiadosť o stanovisko	4
II. CETA	4
A. Podpísanie dohody CETA a plánované zavedenie mechanizmu na urovnávanie sporov medzi investormi a štátmi	4
B. Pojmy „investícia“ a „investor“	5
C. Pôsobnosť plánovaného mechanizmu ISDS	6
D. Uplatniteľné právo	11
E. Procesné pravidlá	12
F. Členovia plánovaného Tribunálu a Odvolacieho tribunálu	15
G. Spoločný výbor a Výbor pre služby a investície	17
H. Neexistencia priameho účinku dohody CETA v právnom poriadku zmluvných strán	18
I. Spoločná listina o výklade a vyhlásenie č. 36	18
III. Zhrnutie otázok položených Belgickým kráľovstvom	21
A. Otázky týkajúce sa súladu plánovaného mechanizmu ISDS s autonómiou právneho poriadku Únie	21

B. Otázky o súlade plánovaného mechanizmu ISDS so všeobecnou zásadou rovnosti zaobchádzania a požiadavkou efektivity	22
C. Otázky o súlade plánovaného mechanizmu ISDS s právom na prístup k nezávislému súdu	22
IV. Zhrnutie pripomienok predložených Súdneho dvoru	24
A. O súlade plánovaného mechanizmu ISDS s autonómiou právneho poriadku Únie	24
B. O súlade plánovaného mechanizmu ISDS so všeobecnou zásadou rovnosti zaobchádzania a požiadavkou efektivity	25
C. O súlade plánovaného mechanizmu ISDS s právom na prístup k nezávislému súdu	26
V. Stanovisko Súdneho dvora	28
A. O súlade plánovaného mechanizmu ISDS s autonómiou právneho poriadku Únie	28
1. Zásady	28
2. O neexistencii právomoci vykladať a uplatňovať pravidlá práva Únie s výnimkou ustanovení dohody CETA	30
3. O neexistencii vplyvu na fungovanie inštitúcií Únie v súlade s jej ústavným rámcom	32
B. O súlade plánovaného mechanizmu ISDS so všeobecnou zásadou rovnosti zaobchádzania a požiadavkou efektivity	35
1. Zásady	35
2. O súlade so zásadou rovnosti zaobchádzania	37
3. O súlade s požiadavkou efektivity	38
C. O súlade plánovaného mechanizmu ISDS s právom na prístup k nezávislému súdu	39
1. Zásady	39
2. O súlade s požiadavkou dostupnosti	41
3. O súlade s požiadavkou nezávislosti	43
VI. Odpoveď na žiadosť o stanovisko	46

V konaní o stanovisku 1/17,

ktorého predmetom je žiadosť o stanovisko podľa článku 218 ods. 11 ZFEÚ, ktorú 7. septembra 2017 podalo Belgické kráľovstvo,

SÚDNY DVOR (plénum)

v zložení: predseda K. Lenaerts, podpredsedníčka R. Silva de Lapuerta, predsedovia komôr J.-C. Bonichot, A. Arabadžiev, A. Prechal, M. Vilaras, E. Regan, T. von Danwitz, C. Toader, F. Biltgen, K. Jürimäe a C. Lycourgos, sudcovia A. Rosas, E. Juhász, M. Ilešič (spravodajca), J. Malenovský, E. Levits, L. Bay Larsen, M. Safjan, D. Šváby, C. G. Fernlund, C. Vajda a S. Rodin,

generálny advokát: Y. Bot,

tajomník: M.-A. Gaudissart, zástupca tajomníka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 26. júna 2018,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Belgické kráľovstvo, v zastúpení: C. Pochet, L. Van den Broeck, M. Jacobs a J.-C. Halleux, splnomocnení zástupcovia,
- dánska vláda, v zastúpení: J. Nymann-Lindegren, splnomocnený zástupca,
- nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze a S. Eisenberg, splnomocnení zástupcovia,
- estónska vláda, v zastúpení: N. Grünberg, splnomocnená zástupkyňa,
- grécka vláda, v zastúpení: G. Karipsiadis a K. Boskovits, splnomocnení zástupcovia,
- španielska vláda, v zastúpení: M. A. Sampol Pucurull a S. Centeno Huerta, splnomocnení zástupcovia,
- francúzska vláda, v zastúpení: F. Alabrune, D. Colas, D. Segoin a E. de Moustier, splnomocnení zástupcovia,
- litovská vláda, v zastúpení: R. Dzikovič a D. Kriaučiūnas, splnomocnení zástupcovia,
- holandská vláda, v zastúpení: M. Bulterman a M.A.M. de Ree, splnomocnené zástupkyne,
- rakúska vláda, v zastúpení: G. Hesse a J. Schmoll, splnomocnení zástupcovia,
- slovinská vláda, v zastúpení: N. Pintar Gosenca, V. Klemenc, J. Grozник, A. Dežman Mušič a M. Jakše, splnomocnené zástupkyne,
- slovenská vláda, v zastúpení: M. Kianička, splnomocnený zástupca,
- fínska vláda, v zastúpení: J. Heliskoski a H. Leppo, splnomocnení zástupcovia,
- švédska vláda, v zastúpení: A. Falk, A. Alriksson a P. Smith, splnomocnené zástupkyne,
- Rada Európskej únie, v zastúpení: B. Driessen a S. Boelaert, splnomocnení zástupcovia,
- Európska komisia, v zastúpení: R. Vidal Puig, A. Buchet, B. De Meester a U. Wölker, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 29. januára 2019,

vydal toto

Stanovisko

I. Žiadosť o stanovisko

- 1 Žiadosť o stanovisko, ktorú Súdnemu dvoru podalo Belgické kráľovstvo, znie takto:

„Je ôsma kapitola („Investície“) oddiel F („Urovnávanie investičných sporov medzi investormi a štátmi“) Komplexnej hospodárskej a obchodnej dohody medzi Kanadou na jednej strane a Európskou úniou a jej členskými štátmi na strane druhej, podpísanej 30. októbra 2016 v Bruseli [(Ú. v. EÚ L 11, 2017, s. 23, ďalej len „CETA“ alebo „dohoda CETA“, z Comprehensive Economic and Trade Agreement], zlučiteľný so Zmluvami, vrátane základných práv?“

II. CETA

A. Podpísanie dohody CETA a plánované zavedenie mechanizmu na urovnávanie sporov medzi investormi a štátmi

- 2 CETA je dohodou o voľnom obchode, ktorá okrem ustanovení týkajúcich sa zníženia ciel a nesadzobných prekážok ovplyvňujúcich obchod s tovarom a so službami, obsahuje pravidlá týkajúce sa najmä investícií, verejného obstarávania, hospodárskej súťaže, ochrany duševného vlastníctva a trvalo udržateľného rozvoja.
- 3 Dohoda CETA ešte nie je v zmysle článku 218 ods. 6 ZFEÚ uzavretá. Rozhodnutie Rady (EÚ) 2017/37 z 28. októbra 2016 o podpise Komplexnej hospodárskej a obchodnej dohody (CETA) medzi Kanadou na jednej strane a Európskou úniou a jej členskými štátmi na strane druhej v mene Európskej únie (Ú. v. EÚ L 11, 2017, s. 1) v tejto súvislosti vo svojom odôvodnení 2 uvádza, že CETA by sa mala podpísať „s výhradou ukončenia postupov požadovaných na jej uzavretie k neskoršiemu dátumu“ a vo svojom článku 1 stanovuje, že podpis dohody CETA v mene Únie sa „schvaľuje... s výhradou jej uzavretia“.
- 4 Hoci mnohé ustanovenia dohody CETA sa na základe rozhodnutia Rady (EÚ) 2017/38 z 28. októbra 2016 o predbežnom vykonávaní Komplexnej hospodárskej a obchodnej dohody (CETA) medzi Kanadou na jednej strane a Európskou úniou a jej členskými štátmi na strane druhej (Ú. v. EÚ L 11, 2017, s. 1080) vykonávajú predbežne, pre ustanovenia ôsmej kapitoly oddielu F, ktorých sa týka táto žiadosť o stanovisko, to neplatí. Pokiaľ totiž ide o predmetnú ôsmu kapitolu, v článku 1 ods. 1 písm. a) rozhodnutia 2017/38 sa uvádza, že „len [články 8.1 až 8.8, 8.13, článok 8.15 okrem jeho odseku 3 a článok 8.16] sa predbežne vykonávajú a len pokiaľ ide o priame zahraničné investície“.
- 5 Cieľom uvedenej ôsmej kapitoly oddielu F dohody CETA, kde sa nachádzajú články 8.18 až 8.45 tejto dohody, je zavedenie mechanizmu urovnávania investičných sporov medzi investormi a štátmi (Investor-State Dispute Settlement) (ISDS) (ďalej len „mechanizmus ISDS“).
- 6 Na tento účel dohoda CETA vo svojom článku 8.27 stanovuje, že odo dňa nadobudnutia platnosti dohody CETA bude vytvorený tribunál (ďalej len „Tribunál“ alebo „Tribunál CETA“) a vo svojom článku 8.28 upravuje zriadenie odvolacieho tribunálu (ďalej len „Odvolací tribunál“ alebo „Odvolací tribunál CETA“).
- 7 Okrem toho vo svojom článku 8.29 stanovuje následné vytvorenie mnohostranného investičného tribunálu a potrebného odvolacieho mechanizmu (ďalej len „mnohostranný investičný tribunál“), ktorého vytvorenie by malo ukončiť činnosť Tribunálu a Odvolacieho tribunálu CETA.

- 8 Ako sa uvádza vo vyhlásení č. 36 Komisie a Rady o ochrane investícií a investičnom súde, ktoré bolo zapísané do zápisnice zo zasadnutia Rady o podpísaní dohody CETA a tvorí prílohu rozhodnutia 2017/37 (Ú. v. EÚ L 11, 2017, s. 20, ďalej len „vyhlásenie č. 36“), počíta sa s vytvorením systému investičných súdov tiež známeho ako „ICS“ (Investment Court System), pričom Tribunál a Odvolací tribunál CETA majú predstavovať stupeň na ceste k jeho zriadeniu.

B. Pojmy „investícia“ a „investor“

- 9 Podľa článku 8.1 dohody CETA pojem „investícia“, na ktorý sa táto dohoda vzťahuje, označuje:
- „... akýkoľvek druh aktív, ktoré investor vlastní alebo kontroluje priamo alebo nepriamo a ktorý má vlastnosti investície, čo zahŕňa určitú dobu trvania a ďalšie vlastnosti, ako je napríklad viazanie kapitálu alebo iných zdrojov, očakávanie príjmu alebo zisku, resp. predpokladanie rizika. Investície môžu mať napríklad formu:
- a) podniku;
 - b) akcií a iných foriem majetkovej účasti v podniku;
 - c) dlhopisov, dlhopisov s fixným výnosom a iných dlhových nástrojov podniku;
 - d) úveru poskytnutého podniku;
 - e) akéhokoľvek iného druhu podielu v podniku;
 - f) podiel vyplývajúci [z určitých zmlúv];
 - g) z práv duševného vlastníctva;
 - h) z iného hnutelného majetku, hmotného alebo nehmotného, resp. z nehnuteľného majetku a súvisiacich práv;
 - i) z finančnej pohľadávky alebo z nároku na plnenie zo zmluvy.“
- 10 V článku 8.1 sa takisto uvádza, že „investície upravené touto dohodou sú, pokiaľ ide o zmluvnú stranu, investície:
- a) na jej území;
 - b) realizované v súlade s právom platným v čase investovania;
 - c) priamo alebo nepriamo vlastnené alebo kontrolované investorom druhej zmluvnej strany a
 - d) existujúce ku dňu nadobudnutia platnosti tejto dohody, alebo realizované alebo získané neskôr“.
- 11 Pojem „investor“ je definovaný v uvedenom článku 8.1 takto:
- „zmluvná strana, fyzická osoba alebo podnik zmluvnej strany, iné ako pobočka alebo zastúpenie, ktorý má v záujme uskutočniť, uskutočňuje alebo uskutočnil investíciu na území druhej zmluvnej strany;

Na účely tohto vymedzenia je podnikom zmluvnej strany:

- a) podnik, ktorý bol založený alebo je organizovaný na základe právnych predpisov tejto zmluvnej strany a má podstatnú časť podnikateľskej činnosti na území tejto zmluvnej strany, alebo
- b) podnik, ktorý bol založený alebo je organizovaný na základe právnych predpisov tejto zmluvnej strany a je priamo alebo nepriamo vlastnený alebo kontrolovaný fyzickou osobou tejto zmluvnej strany, resp. podnikom uvedeným v písmene a);

...

fyzická osoba je:

- a) v prípade Kanady, fyzická osoba, ktorá je občanom Kanady alebo tam má dlhodobý pobyt a
- b) v prípade zmluvnej strany EÚ fyzická osoba, ktorá má štátnu príslušnosť niektorého z členských štátov [Únie] v súlade s ich príslušnými právnymi predpismi...“.

C. Pôsobnosť plánovaného mechanizmu ISDS

12 Oddiel F ôsmej kapitoly dohody CETA, ktorý má názov „Urovnávanie investičných sporov medzi investormi a štátmi“, sa týka aj sporov medzi kanadskými investormi a Úniou.

13 V tejto súvislosti článok 8.21 dohody CETA stanovuje, že ak má investor v úmysle predložiť nárok, musí Únii doručiť „oznámenie so žiadosťou o určenie odporcu“, v ktorom uvedie opatrenia, v súvislosti s ktorými má v úmysle predložiť nárok. Únia následne informuje investora „o tom, či odporcom bude [Únia] alebo členský štát...“.

14 Článok 8.18 dohody CETA s názvom „Rozsah pôsobnosti“ vo svojom odseku 1 vymedzuje spory, ktoré môžu investori predložiť na základe plánovaného mechanizmu ISDS:

„... investor zmluvnej strany [môže] predložiť Tribunálu zriadenému podľa tohto oddielu nárok z titulu porušenia povinností druhej zmluvnej strany, pokiaľ ide o:

a) [ôsmu kapitolu] oddiel C, pokiaľ ide o rozšírenie, uskutočňovanie, prevádzku, riadenie, udržiavanie, používanie, užívanie a predaj investície na jej území, resp. o dispozíciu s investíciou,

b) [ôsmu kapitolu] oddiel D,

v prípade, že investor tvrdí, že zaznamenal stratu alebo utrpel škodu v dôsledku údajného porušenia.“

15 Uvedený oddiel C má názov „Nediskriminačné zaobchádzanie“ a obsahuje články 8.6 až 8.8 dohody CETA, ktoré znejú:

„Článok 8.6

Národné zaobchádzanie

... Každá zmluvná strana prizná investorovi druhej zmluvnej strany a investícii upravenej touto dohodou, zaobchádzanie, ktoré nebude menej priaznivé ako zaobchádzanie, ktoré poskytuje svojim vlastným investorom a ich investíciám v podobných situáciách, pokiaľ ide o usadenie, nadobudnutie, rozšírenie, uskutočňovanie, prevádzku, riadenie, udržiavanie, používanie, užívanie a predaj investície na jej území, resp. o dispozíciu s investíciou na jej území. ...

Článok 8.7

Zaobchádzanie podľa doložky najvyšších výhod

... Každá zmluvná strana poskytne investorovi druhej zmluvnej strany a zahrnutej investícii zaobchádzanie, ktoré nie je menej priaznivé ako zaobchádzanie, ktoré poskytuje v podobných situáciách investorom tretej krajiny a ich investíciám v súvislosti so zriadením, nadobudnutím, rozšírením, vedením, prevádzkovaním, riadením, udržiavaním, užívaním, požívaním a predajom alebo inou formou disponovania s ich zahrnutými investíciami na svojom území. ...

Článok 8.8

Vrcholový manažment a predstavenstvo

Zmluvná strana nesmie požadovať, aby podnik tejto zmluvnej strany, ktorý predstavuje investíciu upravenú touto dohodou, musel vymenovať do vrcholového manažmentu alebo predstavenstva fyzické osoby konkrétnej štátnej príslušnosti.“

- 16 Podľa článku 28.3 ods. 2 dohody CETA ustanovenia tohto oddielu C „nemožno vykladať tak, že bráni[a] ktorejkoľvek zmluvnej strane prijať alebo presadzovať opatrenia, ktoré... slúžia na ochranu verejnej bezpečnosti[,] morálky,... na zachovanie verejného poriadku[,] na ochranu života alebo zdravia ľudí, zvierat alebo rastlín...“, „s výhradou požiadavky, že takéto opatrenia sa nebudú uplatňovať spôsobom, ktorý by znamenal svojvoľnú alebo bezdôvodnú diskrimináciu medzi zmluvnými stranami, ak existujú podobné podmienky, resp. ani spôsobom, ktorý by bol skrytým obmedzovaním obchodu so službami“.
- 17 Oddiel D dohody CETA s názvom „Ochrana investícií“ obsahuje články 8.9 až 8.14 dohody CETA, ktoré znejú takto:

„Článok 8.9

Investície a regulačné opatrenia

1. Zmluvné strany na účely tejto kapitoly opätovne potvrdzujú svoje právo vytvárať na svojom území reguláciu na splnenie legitímnych cieľov politiky, ako je ochrana verejného zdravia, bezpečnosti, životného prostredia alebo morálky, spoločenskej ochrany alebo ochrany spotrebiteľa alebo v záujme podpory a ochrany kultúrnej rozmanitosti.

2. V záujme väčšej istoty je potrebné uviesť, že samotná skutočnosť, že zmluvná strana vytvára reguláciu, a to aj prostredníctvom zmeny svojich právnych predpisov, spôsobom, ktorý negatívne ovplyvňuje investície alebo zasahuje do očakávaní investora, a to aj pokiaľ ide o jeho očakávania zisku, nepredstavuje porušenie povinnosti podľa tohto oddielu.

...

4. V záujme väčšej istoty je potrebné uviesť, že žiadne z ustanovení tohto oddielu nemožno vykladať tak, že zmluvnej strane bráni v ukončení poskytovania subvencie... alebo v požadovaní, aby za ňu bola poskytnutá náhrada,... resp. že tejto zmluvnej strane ukladá povinnosť poskytnúť za takéto opatrenie investorovi kompenzáciu.

Článok 8.10

Zaobchádzanie s investormi a investície upravené touto dohodou

1. Každá zmluvná strana poskytne na svojom území investíciám upraveným touto dohodou a investorom druhej zmluvnej strany v súvislosti s investíciami upravenými touto dohodou spravodlivé a nestranné zaobchádzanie a plnú ochranu a bezpečnosť v súlade s odsekmi 2 až 7.
2. Zmluvná strana poruší povinnosť spravodlivého a nestranného zaobchádzania uvedenú v odseku 1, ak opatrenie alebo súbor opatrení predstavuje:
 - a) odopieranie spravodlivosti v trestnoprávných, občianskoprávných alebo správnych konaniach;
 - b) zásadné porušenie riadneho procesu vrátane zásadného porušenia transparentnosti v súdnych a správnych konaniach;
 - c) očividnú svojvôľu;
 - d) cieľnú diskrimináciu z jasne neoprávnených dôvodov, ako sú rod, rasa, alebo náboženstvo;
 - e) zneužívanie investorov, ako napr. donútenie, nátlak a obťažovanie, alebo
 - f) porušenie ďalších prvkov povinnosti spravodlivého a nestranného zaobchádzania prevzatej zmluvnými stranami podľa odseku 3 tohto článku.
3. Zmluvné strany budú pravidelne alebo na žiadosť jednej z nich preskúmavať obsah povinnosti poskytovať spravodlivé a nestranné zaobchádzanie. Výbor pre služby a investície... môže v tejto súvislosti vypracovať odporúčania a predkladať ich na rozhodnutie Spoločnému výboru CETA.
4. Tribunál môže pri uplatňovaní uvedeného spravodlivého a nestranného zaobchádzania zohľadniť, či zmluvná strana poskytla investorovi osobitné vyjadrenia, aby ho primäla na uskutočnenie investície upravenej touto dohodou, ktoré vyvolali oprávnené očakávania...
5. V záujme väčšej istoty je potrebné uviesť že „plná ochrana a bezpečnosť“ sa týka záväzkov zmluvnej strany týkajúcich sa fyzickej bezpečnosti investorov a investícií upravených touto dohodou.
6. V záujme väčšej istoty je potrebné uviesť, že porušenie iného ustanovenia tejto dohody, alebo inej medzinárodnej dohody, nepredstavuje porušenie tohto článku.
7. V záujme väčšej istoty je potrebné uviesť, že skutočnosť, že opatrenie porušuje vnútroštátne predpisy nie je sam[a] osebe porušením tohto článku. Na to, aby Tribunál zistil, či určité opatrenie porušuje tento článok, musí skúmať, či strana nekonala v súlade s povinnosťami uvedenými v odseku 1.

Článok 8.11

Náhrada straty

... Každá zmluvná strana [poskytne] investorom druhej zmluvnej strany, ktorých investície upravené touto dohodou utrpeli straty v dôsledku ozbrojeného konfliktu, občianskych nepokojov, núdzového stavu alebo prírodnej katastrofy na jej území zaobchádzanie, ktoré nebude menej priaznivé než to, ktoré poskytuje svojim vlastným investorom...

Článok 8.12

Vyvlastnenie

1. Zmluvná strana nesmie znárodňovať ani vyvlastňovať investície upravené touto dohodou priamo ani nepriamo, prostredníctvom opatrení majúcich účinnok rovnocenný znárodneniu alebo vyvlastneniu („vyvlastnenie“) okrem prípadov, ak sa tak deje:

- a) vo verejnom záujme;
- b) v rámci riadneho procesu;
- c) nediskriminačným spôsobom a
- d) pri vyplatení bezodkladnej, primeranej a účinnej náhrady.

V záujme väčšej istoty je potrebné uviesť, že tento odsek sa vykladá v súlade s prílohou 8-A.

...

Článok 8.13

Prevody

1. Každá zmluvná strana povolí všetky prevody týkajúce sa investície upravenej touto dohodou bez obmedzení alebo meškania a vo voľne zameniteľnej mene, a to za trhovú výmenný kurz, ktorý je platný v deň prevodu. Takéto prevody zahŕňajú:

- a) príspevky ku kapitálu, ako napr. základné a dodatočné finančné prostriedky na udržanie, rozvoj alebo zvýšenie investícií;
- b) zisky, dividendy, úrok, kapitálové zisky, poplatky,... alebo iné formy výnosov alebo sumy vyplývajúce z investícií upravených touto dohodou;
- c) výnosy z predaja alebo likvidácie celej investície upravenej touto dohodou, resp. jej časti;
- d) platby podľa zmluvy uzavretej investorom alebo investíciou upravenou touto dohodou, vrátane platieb uskutočnených podľa zmluvy o úvere;

...

2. Zmluvná strana nesmie od investorov požadovať, aby previedli príjmy, zisky, výnosy a ostatné sumy, ktoré získali prostredníctvom investície na území druhej zmluvnej strany, alebo ktoré takýmto investíciám možno pripísať, a takisto ich ani nesmie postihovať, v prípade, že tak neurobia.

3. Žiadne z ustanovení tohto článku nemožno vykladať tak, že zmluvnej strane bráni uplatňovať spravodlivým a nediskriminačným spôsobom a spôsobom, ktorý nepredstavuje skryté obmedzenie, svoje právne predpisy, ktoré sa týkajú:

- a) konkurzu, insolventnosti alebo ochrany práv veriteľov;
- b) vydávania cenných papierov, a obchodovania alebo podnikania s nimi;
- c) trestných činov;

- d) finančného výkazníctva alebo vedenia záznamov o prevodoch, ak je to potrebné v záujme pomoci orgánom presadzovania práva alebo finančného dohľadu a
- e) výkonu rozsudkov v adjudikatórnych konaniach.

Článok 8.14

Subrogácia

Ak zmluvná strana alebo agentúra zmluvnej strany uskutoční platbu v rámci sľubu odškodnenia, záruky alebo poisťnej zmluvy, ktoré prevzala alebo uzatvorila vo vzťahu k investíciám niektorého zo svojich investorov na území druhej zmluvnej strany, druhá zmluvná strana uzná, že zmluvná strana alebo jej agentúra má za každých okolností v súvislosti s touto investíciou nárok na rovnaké práva ako investor.
...

18 Príloha 8-A dohody CETA, na ktorú sa odvoláva článok 8.12 tejto dohody, uvádza:

„Zmluvné strany potvrdzujú svoj súhlas s tým, že:

1. Vyvlastnenie môže byť priame alebo nepriame:

- a) priame vyvlastnenie nastáva vtedy, keď sa znárodní investícia alebo sa inak priamo vyvlastní prostredníctvom formálneho prevodu vlastníckeho práva alebo priameho zhabania; a
- b) nepriame vyvlastnenie nastáva vtedy, ak má opatrenie alebo sústava opatrení rovnocenný účinok ako priame vyvlastnenie v tom zmysle, že investora podstatne zbaví základných atribútov vlastníctva jeho investície, vrátane práva užívať, používať a nakladať s jeho investíciou, a to bez formálneho prevodu vlastníckeho práva alebo priameho zaistenia.

2. Stanovenie, či opatrenie alebo sústava opatrení zmluvnej strany v konkrétnej situácii predstavuje nepriame vyvlastnenie, vyžaduje preskúmanie podľa jednotlivých prípadov a na základe faktov, pri ktorom sa okrem ostatných faktorov zohľadní:

- a) hospodársky dosah opatrenia alebo sústavy opatrení, aj keď samotná skutočnosť, že opatrenie alebo sústava opatrení zmluvnej strany má nepriaznivý účinok na hospodársku hodnotu investície, neznamená, že nastalo nepriame vyvlastnenie;
- b) trvanie opatrenia alebo sústavy opatrení;
- c) miera, do akej opatrenie alebo sústava opatrení zasahuje do osobitných a rozumných očakávaní spojených s investíciou; a
- d) povaha opatrenia alebo sústavy opatrení, najmä ich cieľ, kontext a zámer.

3. V záujme väčšej istoty, s výnimkou vzácnych prípadov, keď je dosah opatrenia alebo sústavy opatrení taký závažný z hľadiska svojho účelu, že sa javí značne neprimeraný, sa nediskriminačné opatrenia zmluvnej strany, ktoré sa navrhli a uplatňujú s cieľom chrániť legitímne ciele verejného blaha, ako napríklad zdravie, bezpečnosť a životné prostredie, nepovažujú za nepriame vyvlastnenie.“

19 Článok 1.1 dohody CETA stanovuje, že „na účely tejto dohody a pokiaľ nie je ustanovené inak“, pojem „opatrenie“ označuje „zákon, iný právny predpis, pravidlo, postup, rozhodnutie, správne opatrenie, požiadavku, prax alebo akékoľvek iné opatrenie zmluvnej strany“.

20 Článok 8.2 dohody CETA spresňuje:

„1. [Ôsma] kapitola sa uplatňuje na opatrenie prijaté alebo zachovávané zmluvnou stranou na svojom území, ktoré sa týka:

- a) investora druhej zmluvnej strany;
- b) investície upravenej touto dohodou...

...

4. Investor môže predkladať nároky... pri dodržaní postupov, ktoré sú stanovené v oddiele F. ... Pohľadávky podľa oddielu C, pokiaľ ide o usadenie alebo nadobudnutie investície upravenej touto dohodou, sú z rozsahu pôsobnosti oddielu F vylúčené. Oddiel D platí len pre investíciu upravenú touto dohodou a investorov, pokiaľ ide o ich investície upravené touto dohodou.

...“

D. Uplatniteľné právo

21 Článok 8.31 dohody CETA stanovuje:

„1. Tribunál zriadený podľa tohto oddielu pri vydávaní svojho rozhodnutia uplatňuje túto dohodu v zmysle jej výkladu v súlade s Viedenským dohovorom [z 23. mája 1969] o zmluvnom práve [(Zbierka zmlúv spojených národov, zv. 1155, s. 331, ďalej len „Viedenský dohovor“)], a ďalšími pravidlami a zásadami medzinárodného práva, ktoré sa uplatňujú medzi zmluvnými stranami.

2. Tribunál nie je príslušný na prejednávanie otázky zákonnosti opatrenia, o ktorom sa tvrdí, že údajne predstavuje porušenie tejto dohody, podľa vnútroštátneho práva zmluvnej strany. V záujme väčšej istoty je potrebné uviesť, že pri určovaní súladu opatrenia s touto dohodou Tribunál môže prípadne zvážiť ako skutkovú otázku vnútroštátne právo zmluvnej strany. Tribunál v takom prípade postupuje podľa prevládajúceho výkladu vnútroštátneho právneho predpisu, ktorý majú [poskytli – neoficiálny preklad] súdy alebo orgány strany zúčastnenej na spore, pričom význam, ktorý pripíše Tribunál tomuto vnútroštátnemu právnomu predpisu, nebude pre súdy alebo orgány tejto strany záväzný.

3. Ak vzniknú vážne obavy, pokiaľ ide o otázky výkladu, ktoré môžu ovplyvniť investície, Výbor pre služby a investície môže... odporučiť Spoločnému výboru CETA, aby prijal výklad tejto dohody. Výklad Spoločného výboru CETA bude pre Tribunál zriadený podľa tohto oddielu záväzný. Spoločný výbor CETA môže rozhodnúť, že určitý výklad má záväznú platnosť až od určitého dátumu.“

22 V článku 8.28 ods. 2 dohody CETA sa uvádza:

„Odvolací tribunál môže potvrdiť, zmeniť alebo zrušiť výrok [rozsudok – neoficiálny preklad] Tribunálu, a to na základe:

- a) chýb pri uplatňovaní alebo výklade uplatniteľného práva;
- b) zjavných pochybení pri posúdení skutkového stavu vrátane posúdenia príslušných vnútroštátnych právnych predpisov;
- c) dôvodov uvedených v článku 52 ods. 1 písm. a) až e) [dohovoru o riešení sporov z investícií medzi štátmi a občanmi druhých štátov podpísaného vo Washingtone 18. marca 1965, ďalej len „dohovor ICSID“], pokiaľ nie sú zahrnuté v písmenách a) a b).“

E. Procesné pravidlá

23 Podľa článku 8.23 ods. 1 a 2 dohody CETA:

„1. Ak sa spor nevyrieši prostredníctvom konzultácií, môže nárok podľa tohto oddielu predložiť:

- a) investor zmluvnej strany vo vlastnom mene, alebo
- b) investor zmluvnej strany v mene miestne usadeného podniku, ktorý priamo alebo nepriamo vlastní alebo kontroluje.

2. Nárok možno predložiť na základe týchto pravidiel:

- a) dohovor ICSID a Rokovací poriadok pre rozhodcovské konanie;
- b) Pravidlá dodatkového nástroja ICSID, ak sa neuplatňujú [nie sú splnené – neoficiálny preklad] podmienky pre konanie podľa písmena a);
- c) Rozhodcovské pravidlá [Komisie Organizácie Spojených národov pre medzinárodné obchodné právo (UNCITRAL)], alebo
- d) akékoľvek iné, na ktorých sa strany zúčastnené na spore dohodnú.“

24 Pojem „miestne usadený podnik“, uvedený v článku 8.23, podľa článku 8.1 dohody CETA označuje „právnickú osobu, ktorá je zriadená alebo organizovaná na základe právnych predpisov odporcu a ktorú investor druhej zmluvnej strany priamo alebo nepriamo vlastní alebo kontroluje“.

25 Pokiaľ ide o konzultácie, ktoré sa majú podľa článku 8.23 predbežne uskutočniť, článok 8.19 ods. 2 a 3 uvádza:

„2. Pokiaľ sa strany zúčastnené na spore nedohodnú inak, konzultácie sa uskutočnia:

- a) v Ottawe, ak sú napadnuté opatrenia opatreniami Kanady;
- b) v Bruseli, ak sú napadnuté opatrenia opatreniami [Únie], alebo
- c) v hlavnom meste členského štátu [Únie], ak sú napadnuté opatrenia výlučne opatreniami tohto členského štátu.

3. Strany zúčastnené na spore môžu viesť konzultácie prostredníctvom videokonferencie alebo inými prostriedkami, ak je to vhodné, napríklad v prípade, že investor je malý alebo stredný podnik.“

26 Článok 8.22 dohody CETA spresňuje:

„1. Investor môže predložiť nárok podľa článku 8.23, len ak:

- a) doručí odporcovi spolu s predložením nároku, svoj súhlas s urovnaním sporu Tribunálom v súlade s postupmi stanovenými v tejto kapitole;
- b) počká, kým uplynie aspoň 180 dní od predloženia žiadosti o konzultácie, a v príslušných prípadoch aspoň 90 dní od predloženia oznámenia so žiadosťou o určenie odporcu;
- c) splnil požiadavky na oznámenie so žiadosťou o určenie odporcu;

- d) splnil požiadavky týkajúce sa žiadosti o konzultácie;
- e) vo svojom nároku neuviedol opatrenie, ktoré nebolo uvedené v jeho žiadosti o konzultácie;
- f) prestane byť stranou v konaní alebo nechá ukončiť akékoľvek prebiehajúce konanie, v rámci ktorého sa domáha kompenzácie alebo náhrady škody pred tribunálom alebo súdom podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva, pokiaľ ide o opatrenie, ktoré údajne predstavuje porušenie uvedené v jeho nároku, a
- g) sa vzdá svojho práva uplatniť si nárok alebo podať návrh na začatie konania pred tribunálom alebo súdom podľa vnútroštátneho alebo medzinárodného práva, pokiaľ ide o opatrenie, ktoré údajne predstavuje porušenie uvedené v jeho nároku.

...

5. Vzdanie sa podľa odseku 1 písm. g) prípadne odseku 2 sa prestane uplatňovať:

- a) ak Tribunál zamietne žiadosť na základe nedodržania požiadaviek odseku 1 alebo 2, resp. na základe akýchkoľvek iných procesných alebo jurisdikčných dôvodov;
- b) ak Tribunál zamietne nárok podľa článku 8.32 alebo článku 8.33, alebo
- c) ak investor stiahne svoj nárok... do 12 mesiacov od zriadenia príslušného senátu Tribunálu.“

27 Články 8.32 a 8.33 dohody CETA, na ktoré odkazuje článok 8.22 ods. 5 písm. b) tejto dohody, sa týkajú „nárokov zjavne bez právneho významu [základu – neoficiálny preklad]“ a „nárokov nepodložených z právneho dôvodu“, pričom posledné uvedené sú definované ako nároky „vo veci [ktorých] [ne]možno dospieť... k výroku [rozsudku – neoficiálny preklad] v prospech navrhovateľa, a to aj keby uvádzané skutočnosti boli považované za pravdivé“. V týchto článkoch sa uvádza, že Tribunálu CETA prináleží, aby predbežne preskúmal, či sa nárok musí zamietnuť ako zjavne bez právneho základu alebo ako nárok, ktorý nie je právne podložený, ak odporca vznesie námietku v tomto zmysle.

28 Článok 8.25 ods. 1 dohody CETA znie:

„Odporca vyjadrí súhlas s urovnaním sporu Tribunálom v súlade s postupmi stanovenými v tomto oddiele.“

29 Článok 8.27 dohody CETA vo svojich odsekoch 6, 7 a 9 stanovuje:

„6. Tribunál bude rozhodovať o prejednávanych veciach v senátoch, ktoré budú pozostávať z troch členov, pričom jeden z nich bude štátnym príslušníkom členského štátu [Únie], jeden štátnym príslušníkom Kanady a jeden štátnym príslušníkom tretej krajiny. Senátu predsedá člen Tribunálu, ktorý je štátnym príslušníkom tretej krajiny.

7. Do 90 dní od predloženia nároku podľa článku 8.23 predseda Tribunálu určí členov Tribunálu, z ktorých sa bude skladať senát, ktorý bude prejednávať príslušnú vec, a to na rotačnom základe a pri zabezpečení, aby bolo zloženie senátov náhodné a nepredvídateľné, pričom sa všetkým členom Tribunálu poskytne rovnaká príležitosť zastávať túto funkciu.

...

9. Bez ohľadu na odsek 6 sa strany zúčastnené na spore môžu dohodnúť, že určitú vec prejedná jediný člen Tribunálu, ktorý bude určený náhodne spomedzi štátnych príslušníkov tretích krajín. Odporca s porozumením zväži žiadosť navrhovateľa, aby vec prejednával jediný člen Tribunálu, najmä ak je navrhovateľ malý alebo stredný podnik, resp. ak je požadovaná kompenzácia alebo náhrada škody pomerne nízka. Takáto žiadosť musí byť podaná pred zriadením senátu Tribunálu.“

30 V článku 8.28 ods. 5, 7 a 9 dohody CETA sa uvádza:

„5. Senát Odvolacieho tribunálu zriadený na prejednávanie určitého odvolania pozostáva z troch náhodne vybraných členov.

...

7. Spoločný výbor CETA bezodkladne prijme rozhodnutie, v ktorom stanoví tieto administratívne a organizačné záležitosti týkajúce sa fungovania Odvolacieho tribunálu:

...

b) postupy pre podávanie odvolaní a pre odvolacie konanie...;

...

9. Po prijatí rozhodnutia uvedeného v odseku 7:

a) strana zúčastnená na spore môže podať odvolanie voči výroku [rozsudku – neoficiálny preklad] vydanému podľa tohto oddielu na Odvolací tribunál do 90 dní od vydania tohto výroku [rozsudku – neoficiálny preklad];

...

c) rozhodcovský výrok [rozsudok – neoficiálny preklad] vydaný podľa článku 8.39 sa nepovažuje za konečný a nie je možné podať žiadny návrh na jeho výkon, kým:

i) neuplynie 90 dní od vydania výroku [rozsudku – neoficiálny preklad] Tribunálu a nebolo podané žiadne odvolanie;

ii) podané odvolanie bolo zamietnuté alebo zrušené [vzaté späť – neoficiálny preklad], alebo

iii) neuplynie 90 dní od vydania výroku [rozsudku – neoficiálny preklad] Odvolacieho tribunálu a Odvolací tribunál nevrátil vec späť Tribunálu;

d) konečný výrok [rozsudok – neoficiálny preklad] Odvolacieho tribunálu sa považuje za konečný výrok [rozsudok – neoficiálny preklad] na účely článku 8.41...

...“

31 Podľa článku 8.39 dohody CETA:

„1. Ak Tribunál vynesie voči odporcovi konečný výrok, súd môže týmto výrokom priznať [prijme voči odporcovi konečný rozsudok, môže ním priznať – neoficiálny preklad] a to samostatne alebo v kombinácii:

a) peňažnú náhradu škody a príslušný úrok;

b) vrátenie majetku, pričom v takom prípade výrok [rozsudok – neoficiálny preklad] musí stanovovať, že odporca môže namiesto vrátenia majetku zaplatiť peňažnú náhradu škody predstavujúcu primeranú trhovú hodnotu tohto majetku... a príslušný úrok....

2. S výhradou odsekov 1 a 5, ak je nárok podaný podľa článku 8.23 ods. 1 písm. b):

- a) výrok [rozsudok – neoficiálny preklad] priznávajúci peňažnú náhradu škody a príslušný úrok musí stanovovať, že táto suma sa vyplatí miestne usadenému podniku;
- b) výrok [rozsudok – neoficiálny preklad] priznávajúci vrátenie majetku musí stanovovať, že tento majetok sa má vrátiť miestne usadenému podniku;

...

3. Peňažná náhrada škody nesmie byť väčšia ako ujma, ktorá vznikla....

4. Tribunál neprisúdi náhradu škody s trestnou funkciou.

5. Tribunál nariadi, aby náklady [trovy – neoficiálny preklad] konania znášala neúspešná strana zúčastnená na spore. Vo výnimočných prípadoch môže Tribunál rozdeliť náklady [trovy konania – neoficiálny preklad] medzi strany zúčastnené na spore, ak rozhodne, že za daných okolností nároku je takéto rozdelenie vhodné. Iné primerané náklady, vrátane nákladov na právne zastupovanie a pomoc, znáša neúspešná strana zúčastnená na spore, ibaže by Tribunál rozhodol, že takéto rozdelenie nie je za daných okolností nároku vhodné. Ak boli úspešné len niektoré časti nároku, náklady [trovy konania – neoficiálny preklad] sa upravujú úmerne počtu alebo rozsahu týchto úspešných častí nárokov.

6. Spoločný výbor CETA zváži zavedenie dodatočných pravidiel zameraných na zníženie finančnej záťaže navrhovateľov, ktorí sú fyzickými osobami alebo malými a strednými podnikmi. Takéto dodatočné pravidlá môžu predovšetkým zohľadniť finančné zdroje takýchto navrhovateľov a výšku požadovanej kompenzácie.

7. ... Tribunál vydá svoje konečné rozhodnutie do 24 mesiacov odo dňa predloženia nároku podľa článku 8.23. Ak Tribunál potrebuje dodatočný čas na to, aby vydal konečný rozsudok, poskytne stranám zúčastneným na spore dôvody tohto omeškania.“

32 Článok 8.41 dohody CETA znie:

„1. Výrok [rozsudok – neoficiálny preklad] vydaný podľa tohto oddielu bude medzi stranami zúčastnenými na spore a pokiaľ ide o daný konkrétny prípad záväzný.

2. ... Strana zúčastnená na spore výrok [rozsudok – neoficiálny preklad] uzná a splní bezodkladne.

...

4. Výkon výroku [rozsudku – neoficiálny preklad] sa bude riadiť predpismi upravujúcimi výkon rozsudkov alebo výrokov [rozhodnutí – neoficiálny preklad], ktoré platia tam, kde sa výkon žiada.

...“

F. Členovia plánovaného Tribunálu a Odvolacieho tribunálu

33 V článku 8.27 ods. 2 až 5 a 12 až 16 dohody CETA sa uvádza:

„2. Spoločný výbor CETA po nadobudnutí platnosti tejto dohody určí 15 členov Tribunálu. Piaty členovia Tribunálu budú štátnymi príslušníkmi členského štátu [Únie], piaty členovia budú štátnymi príslušníkmi Kanady a päť ďalších členov bude štátnymi príslušníkmi tretích krajín.

3. Spoločný výbor CETA sa môže rozhodnúť, že trojnásobne zvýši alebo zníži počet členov Tribunálu. Dodatočné určenia sa uskutočnia na rovnakom základe, ako sa uvádza v odseku 2.

4. Členovia Tribunálu budú mať kvalifikáciu požadovanú vo svojich príslušných krajinách na ustanovenie do sudcovskej funkcie, resp. to budú právnici, ktorí sú uznávanými odborníkmi. Budú mať preukázateľné odborné znalosti v oblasti medzinárodného práva verejného. Je žiaduce, aby mali odborné znalosti z oblasti medzinárodného investičného práva, medzinárodného obchodného práva a z riešenia sporov vyplývajúcich z medzinárodných investičných alebo obchodných dohôd.

5. Funkčné obdobie členov Tribunálu určených podľa tohto oddielu bude päť rokov, pričom ho možno jedenkrát obnoviť. Funkčné obdobie žrebom určených siedmich osôb z týchto 15 členov určených bezprostredne po nadobudnutí platnosti tejto dohody sa však predĺži na šesť rokov. Uvoľnené miesta budú obsadzované tak, ako budú vznikať. ...

...

12. S cieľom zabezpečiť, aby členovia Tribunálu boli k dispozícii, sa im budú vyplácať mesačné paušálne honoráre, ktorých výšku určí Spoločný výbor CETA.

13. Mesačné paušálne honoráre uvedené v odseku 12 budú hradíť obe zmluvné strany....

14. Pokiaľ Spoločný výbor CETA neprijme rozhodnutie podľa odseku 15, budú sa poplatky a výdavky členov Tribunálu v senáte zriadenom na prejednávanie vecí, s výnimkou tých, ktoré sú uvedené v odseku 12, riadiť úpravou obsiahnutou v nariadení 14 ods. 1 administratívnych a finančných predpisov dohovoru ICSID, ktoré platia k dátumu predloženia nároku, pričom Tribunál ich rozdelí medzi strany zúčastnené na spore v súlade s článkom 8.39 ods. 5.

15. Spoločný výbor CETA môže rozhodnúť, že sa paušálny honorár a iné poplatky a výdavky zmenia na pravidelnú mzdu, pričom rozhodne aj o uplatniteľných modalitách a podmienkach.

16. Funkcie sekretariátu Tribunálu bude plniť sekretariát ICSID, ktorý Tribunálu poskytne aj náležitú podporu.“

³⁴ V článku 8.28 ods. 3, 4 a 7 dohody CETA sa uvádza:

„3. Členovia Odvolacieho tribunálu sa určia rozhodnutím Spoločného výboru CETA, ktoré bude prijaté v rovnakom čase ako rozhodnutie uvedené v odseku 7.

4. Členovia Odvolacieho tribunálu musia spĺňať požiadavky článku 8.27 ods. 4 a dodržiavať článok 8.30.

...

7. Spoločný výbor CETA bezodkladne prijme rozhodnutie, v ktorom stanoví tieto administratívne a organizačné záležitosti týkajúce sa fungovania Odvolacieho tribunálu:

...

c) postupy na obsadenie voľného miesta na Odvolacom tribunále a v senáte Odvolacieho tribunálu zriadeného na prejednanie prípadu;

d) odmeny členov Odvolacieho tribunálu;

e) ustanovenia súvisiace s nákladmi na odvolacie konania;

f) počet členov Odvolacieho tribunálu...

...“

35 Článok 8.30 dohody CETA znie:

„1. Členovia Tribunálu budú nezávislí. Nesmú byť spojení so žiadnou vládou. Pokiaľ ide o záležitosti týkajúce sa sporu, nebudú prijímať pokyny od žiadnej organizácie, resp. vlády. Nebudú sa zúčastňovať posudzovania akéhokoľvek sporu, ktorý by mohol spôsobiť priamy či nepriamy konflikt záujmov. Musia dodržiavať usmernenia Medzinárodnej asociácie právnych komôr (International Bar Association) týkajúce sa konfliktov záujmov v medzinárodnom rozhodcovskom konaní [schválené 22. mája 2004 radou Medzinárodnej asociácie právnych komôr, ďalej len ‚usmernenia IBA‘] alebo všetky doplňujúce pravidlá prijaté podľa článku 8.44 ods. 2. Po svojom určení nesmú byť právnymi zástupcami ani stranou určenými znalcami alebo svedkami v žiadnom prebiehajúcom ani novom investičnom spore podľa tejto ani žiadnej inej medzinárodnej dohody.

...

4. Na základe odôvodneného odporúčania predsedu Tribunálu alebo na spoločný podnet strán zúčastnených na spore tieto strany môžu prostredníctvom rozhodnutia Spoločného výboru CETA odvolať člena Tribunálu, ak je jeho správanie nezlučiteľné s povinnosťami stanovenými v odseku 1, ako aj s jeho zotrvaním vo funkcii člena Tribunálu.“

36 Odsek 1 druhá veta tohto článku 8.30 obsahuje poznámku pod čiarou, podľa ktorej „v záujme väčšej istoty je potrebné uviesť, že skutočnosť, že osoba dostáva odmenu od vlády, sama osebe neznamena, že táto osoba nesmie byť určená za člena Tribunálu“.

G. Spoločný výbor a Výbor pre služby a investície

37 Podľa článku 26.1 dohody CETA:

„1. Zmluvné strany týmto zriaďujú Spoločný výbor CETA zložený zo zástupcov Únie a Kanady. Spoločnému výboru CETA spolupredsedať minister Kanady pre medzinárodný obchod a člen Európskej komisie zodpovedný za obchod alebo nimi určené osoby.

...

3. Spoločný výbor CETA je zodpovedný za všetky otázky týkajúce sa obchodu a investícií medzi zmluvnými stranami a za vykonávanie a uplatňovanie tejto dohody. ...

4. Spoločný výbor CETA:

...

e) prijíma rozhodnutia, ako sa uvádza v článku 26.3...

...

5. Spoločný výbor CETA môže:

...

e) prijať výklad ustanovení tejto dohody, ktorý bude záväzný pre tribunály podľa oddielu F ôsmej kapitoly (Urovnávanie investičných sporov medzi investormi a štátmi) a dvadsiatej deviatej kapitoly (Urovnávanie sporov);

...“

38 V článku 26.3 dohody CETA sa uvádza:

„1. Spoločný výbor CETA má na účely dosiahnutia cieľov tejto dohody právo prijímať rozhodnutia vo všetkých záležitostiach, v prípade ktorých tak stanovuje táto dohoda.

2. Rozhodnutia Spoločného výboru CETA budú pre zmluvné strany záväzné....

3. Spoločný výbor CETA bude prijímať svoje rozhodnutia a odporúčania na základe vzájomnej dohody.“

39 Článok 8.44 ods. 2 dohody CETA znie:

„2. Výbor pre služby a investície prijme na základe dohody zmluvných strán a po splnení ich príslušných vnútorných požiadaviek a postupov kódex správania pre členov Tribunálu, ktorý sa bude uplatňovať na spory vyplývajúce z tejto kapitoly a ktorý nahradí alebo doplní uplatňované pravidlá, pričom môže upravovať oblasti zahŕňajú[e]:

a) povinnosti týkajúce sa zverejňovania;

b) nezávislosť a nestrannosť členov Tribunálu a

c) dôvernosť.

Zmluvné strany vyvinú maximálne úsilie s cieľom zabezpečiť, aby bol tento kódex správania prijatý najneskôr v prvý deň predbežného vykonávania alebo nadobudnutia platnosti tejto dohody a v žiadnom prípade nie neskôr ako dva roky po tomto dátume.“

H. Neexistencia priameho účinku dohody CETA v právnom poriadku zmluvných strán

40 V článku 30.6 ods. 1 dohody CETA sa uvádza, že „žiadne z ustanovení tejto dohody nemožno vykladať tak,... že sa ich možno priamo dovolávať v rámci vnútroštátnych právnych systémov zmluvných strán“.

I. Spoločná listina o výklade a vyhlásenie č. 36

41 Článok 30.1 dohody CETA stanovuje, že „protokoly, prílohy, vyhlásenia, spoločné vyhlásenia, dojednania a poznámky pod čiarou k tejto dohode tvoria jej neoddeliteľnú súčasť“.

42 Únia a jej členské štáty, ako aj Kanada pri príležitosti podpísania dohody CETA vyhotovili spoločnú listinu o výklade (Ú. v. EÚ L 11, 2017, s. 3, ďalej len „spoločná listina o výklade“), ktorej bod 1 písm. b) a d) znie:

„b) Dohoda CETA obsahuje spoločný záväzok Kanady a [Únie] a jej členských štátov k voľnému a spravodlivému obchodu v dynamickej a pokrokovej spoločnosti. ...

...

d) [Únia] a jej členské štáty a Kanada budú preto naďalej schopné dosahovať legitímne ciele verejného záujmu, ktoré stanovili ich demokratické inštitúcie, ako napríklad verejné zdravie, sociálne služby, verejné vzdelávanie, bezpečnosť, životné prostredie, verejnú morálku, ochranu súkromia a údajov a podporu a ochranu kultúrnej rozmanitosti. Dohodou CETA sa takisto nezníži úroveň našich noriem a predpisov týkajúcich sa bezpečnosti potravín, bezpečnosti výrobkov, ochrany spotrebiteľa, zdravia, ochrany životného prostredia alebo pracovnoprávnej ochrany. Dovezený tovar, poskytovatelia služieb a investori budú musieť naďalej dodržiavať vnútroštátne požiadavky vrátane pravidiel a predpisov. ...“

43 Podľa bodu 2 tejto listiny:

„Dohodou CETA sa zachováva schopnosť Európskej únie a jej členských štátov a Kanady prijímať a uplatňovať vlastné zákony a právne predpisy, ktoré regulujú ekonomickú činnosť vo verejnom záujme, s cieľom dosiahnuť legitímne ciele verejnej politiky, ako je ochrana a podpora verejného zdravia, sociálnych služieb, verejného vzdelávania, bezpečnosti, životného prostredia, verejnej morálky, sociálnej ochrany alebo ochrany spotrebiteľa, ochrany súkromia a údajov a podpora a ochrana kultúrnej rozmanitosti.“

44 Bod 6 uvedenej listiny znie:

„a) Dohoda CETA obsahuje moderné investičné pravidlá, ktorými sa zachováva právo vlád na reguláciu vo verejnom záujme, a to vrátane prípadu, keď táto regulácia má vplyv na zahraničné investície, pričom sa zároveň zaistí vysoká úroveň ochrany investícií a zabezpečí spravodlivé a transparentné riešenie sporov. Výsledkom dohody CETA nebude zvýhodňovanie zahraničných investorov voči domácim. Dohodou CETA sa nebude uprednostňovať využívanie systému investičných súdov zriadených na jej základe. Namiesto toho môžu investori zvoliť dostupné riešenie sporov na vnútroštátnych súdoch.

b) V dohode CETA sa objasňuje, že vlády môžu meniť svoje zákony bez ohľadu na to, či to môže negatívne ovplyvniť investíciu alebo očakávania investora týkajúce sa zisku.

...

d) Dohodou CETA sa vyžaduje skutočné ekonomické prepojenie s hospodárstvami Kanady alebo [Únie] na to, aby mali podniky z dohody úžitok, a zabraňuje sa tomu, aby si ‚fiktívne‘ alebo ‚schránkové‘ firmy investorov z iných krajín so sídlom v Kanade alebo [Únii] uplatňovali voči Kanade alebo [Únii] a jej členským štátom nároky na náhradu. ...

e) S cieľom zabezpečiť, aby tribunály za každých okolností rešpektovali úmysel strán stanovený v dohode, CETA obsahuje ustanovenia, ktoré umožnia stranám vydávať záväzné poznámky k výkladu. Kanada a [Únia] a jej členské štáty sa zaväzujú, že využijú tieto ustanovenia na to, aby sa predchádzalo akémukoľvek nesprávnemu výkladu dohody CETA zo strany tribunálov a aby sa takýto prípadný nesprávny výklad napravil.

f) CETA sa rozhodne odkláňa od tradičného prístupu k urovnávaniu investičných sporov a stanovuje nezávislé, nestranné a trvalé investičné tribunály inšpirované zásadami verejných justičných systémov v [Únii] a jej členských štátoch a v Kanade, ako aj medzinárodných súdov, ako sú Medzinárodný súdny dvor a Európsky súd pre ľudské práva. Členovia týchto tribunálov budú preto osoby kvalifikované na súdne funkcie vo svojich krajinách a na dobu určitú ich do funkcie vymenuje [Únia] a Kanada. O prípadoch budú rozhodovať traja náhodne vybraní členovia. Pre tieto osoby boli nastavené prísne etické pravidlá s cieľom zabezpečiť ich nezávislosť a nestrannosť, zabrániť konfliktu záujmov, zaujatosti alebo zdaniu zaujatosti. [Únia] a jej členské štáty a Kanada sa

dohodli, že bezodkladne začnú ďalej pracovať na kódexe správania v snahe naďalej zabezpečiť neustrannosť členov súdov, na spôsobe a výške ich odmeňovania a postupe ich výberu. Spoločným cieľom je ukončiť prácu do nadobudnutia platnosti dohody CETA.

- g) CETA je prvou dohodou zahŕňajúcou odvolací mechanizmus, ktorým sa umožní korekcia chýb a zabezpečí súlad rozhodnutí [Tribunálu].
- h) Kanada a [Únia] a jej členské štáty sa zaväzujú monitorovať fungovanie všetkých týchto investičných pravidiel, včas riešiť všetky nedostatky, ktoré sa objavia, ako aj skúmať spôsoby, ktorými by sa dalo neustále zlepšovať ich fungovanie.
- i) Dohoda CETA preto predstavuje dôležitú a radikálnu zmenu v investičných pravidlách a riešení sporov. Vytvára základ pre mnohostranné úsilie o ďalší vývoj tohto nového prístupu k riešeniu investičných sporov smerom k Mnohostrannému investičnému súdu. [Únia] a Kanada budú urýchlene pracovať na vytvorení Mnohostranného investičného súdu. Tento súd by sa mal zriadiť hneď po dosiahnutí minimálneho potrebného počtu účastníkov a mal by okamžite nahradiť bilaterálne systémy, ako je napr. systém ustanovený v CETA, pričom by mal byť plne otvorený na prístupenie ktorejkoľvek krajiny, ktorá dodržiava zásady, na ktorých je tento súd založený.“

45 Okrem toho podľa vyhlásenia č. 36:

„Cieľom dohody CETA je významná reforma urovnávania investičných sporov založená na spoločných zásadách súdov [Únie] a jej členských štátov a Kanady, ako aj medzinárodných súdov uznaných [Úniou] a jej členskými štátmi a Kanadou...“

Vzhľadom na skutočnosť, že všetky tieto ustanovenia [týkajúce sa uvedených sporov] sú vylúčené z rozsahu predbežného uplatňovania dohody CETA, Európska komisia a Rada potvrdzujú, že tieto ustanovenia nenadobudnú platnosť skôr, ako dohodu CETA ratifikujú všetky členské štáty v súlade so svojimi ústavnými postupmi.

Komisia sa zaväzuje, že revíziu mechanizmu urovnávania sporov uskutoční bezodkladne a včas na to, aby ju mohli členské štáty zohľadniť počas svojich postupov ratifikácie, a to podľa týchto zásad:

Výber všetkých sudcov Tribunálu a Odvolacieho tribunálu sa uskutoční za prísnej kontroly európskych inštitúcií a členských štátov s cieľom zaručiť nezávislosť a neustrannosť, ako aj čo najvyššiu kvalifikáciu. Osobitne v prípade výberu európskych sudcov sa pri ich výbere zohľadní aj to, aby dlhodobo zastupovali bohaté európske právne tradície. Preto:

- kandidátov na európskych sudcov budú vymenovávať členské štáty, ktoré sa tiež zúčastnia na hodnotení kandidátov;
- bez toho, aby boli dotknuté iné podmienky uvedené v článku 8.27 [ods. 4] dohody CETA, členské štáty navrhnú kandidátov, ktorí spĺňajú kritériá uvedené v článku 253 ods. 1 ZFEÚ;
- Komisia po porade s členskými štátmi a Kanadou zaistí rovnako prísne hodnotenie ostatných sudcov tribunálu.

[Únia] a Kanada budú sudcom poskytovať trvalý príjem. Bude potrebné pristúpiť k tomu, že sudcovia budú zamestnaní na plný pracovný čas.

Požiadavky na etiku členov tribunálov, ktoré sú už stanovené v dohode CETA, sa čo najskôr a včas na to, aby ich mohli členské štáty zohľadniť počas svojich postupov ratifikácie, podrobnejšie rozpracujú vo forme povinného a záväzného kódexu správania (čo je už tiež ustanovené v dohode CETA). ...

Prístup... [malých a stredných podnikov] a fyzických osôb... sa zlepší a uľahčí. Na tento účel:

- sa [Spoločný výbor CETA] bude usilovať, aby sa v súlade s článkom 8.39 ods. 6 CETA čo najskôr prijali dodatočné pravidlá zamerané na zníženie finančnej záťaže navrhovateľov, ktorí sú fyzickými osobami alebo malými a strednými podnikmi;
- Komisia nezávisle od výsledku rokovaní v rámci [Spoločného výboru CETA] navrhne vhodné opatrenia (spolu-)financovania žalôb malých a stredných podnikov na tomto súde z verejných prostriedkov, ako aj poskytovanie technickej pomoci.

...“

III. Zhrnutie otázok položených Belgickým kráľovstvom

A. Otázky týkajúce sa súladu plánovaného mechanizmu ISDS s autonómiou právneho poriadku Únie

- 46 Belgické kráľovstvo pripomína, že Súdny dvor v bode 246 svojho stanoviska 2/13 (pristúpenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014 (EU:C:2014:2454) vyjadril „zásadu výlučnej právomoci Súdneho dvora na podanie konečného výkladu práva Únie“.
- 47 Dodržiavanie tejto výlučnej právomoci je podľa neho nevyhnutné na zabezpečenie autonómie právneho poriadku Únie. V tejto súvislosti Belgické kráľovstvo pripomína, že Súdny dvor v stanovisku 1/09 (Dohoda o vytvorení jednotného systému na riešenie patentových sporov) z 8. marca 2011 (EU:C:2011:123) rozhodol, že je nezlučiteľné s autonómiou právneho poriadku Únie, ak medzinárodný súd ustanovený dohodou, ktorou je Únia viazaná, môže vykladať a uplatňovať nielen ustanovenia uvedenej dohody, ale aj ustanovenia primárneho alebo sekundárneho práva Únie, všeobecné zásady práva Únie a základné práva Únie.
- 48 V tomto prípade však vymedzenie právomoci Tribunálu CETA článkom 8.31 dohody CETA nič nemení na skutočnosti, že ak tento tribunál bude preskúmať, či je opatrenie prijaté Úniou v rozpore s ustanoveniami ôsmej kapitoly oddielov C a D tejto dohody, bude povinný vykladať rozsah tohto opatrenia bez toho, aby sa prípadne mohol oprieť o výklad, ktorý Súdny dvor už podal.
- 49 Okrem toho právomoc Tribunálu CETA preskúmať, či opatrenie prijaté Kanadou, Úniou alebo členským štátom porušuje ustanovenia oddielu C alebo D tejto kapitoly, uvedený tribunál oprávňuje, aby bez ohľadu na obmedzenia vyplývajúce z článku 8.31 dohody CETA vykonal základné posúdenia, ktoré v prípade, že sporné opatrenie bolo prijaté Úniou, zahŕňajú jej primárne právo. Tento tribunál totiž môže byť povinný pri svojom preskúmaní sporu zohľadniť ustanovenia primárneho práva Únie, na základe ktorých Únia prijala toto opatrenie. V takomto prípade musí vykonať posúdenie dosahu týchto ustanovení.
- 50 Vzhľadom na to, že plánovaný mechanizmus ISDS nepredpokladá ani povinnosť, ani možnosť, aby Tribunál CETA predložil Súdnemu dvoru predbežnú otázku o výklade práva Únie, Belgické kráľovstvo sa pýta, či tento mechanizmus, ktorý môže viesť k právoplatným rozsudkom zaväzujúcim Úniu, je zlučiteľný so zásadou výlučnej právomoci Súdneho dvora na podanie konečného výkladu práva Únie.

B. Otázky o súlade plánovaného mechanizmu ISDS so všeobecnou zásadou rovnosti zaobchádzania a požiadavkou efektivity

- 51 Belgické kráľovstvo poukazuje na to, že podniky zriadené podľa kanadského práva a fyzické osoby kanadskej štátnej príslušnosti alebo s dlhodobým pobytom v Kanade (ďalej len spoločne „kanadské podniky a fyzické osoby“ alebo „kanadskí investori“) budú môcť v prípade investícií v Únii predložiť spor Tribunálu CETA, zatiaľ čo podniky založené v súlade s právnymi predpismi členského štátu Únie a fyzické osoby, ktoré sú štátnymi príslušníkmi tohto štátu (ďalej len „podniky a fyzické osoby z členských štátov“ alebo „investori Únie“) nebudú mať túto možnosť, pokiaľ ide o ich investície v Únii.
- 52 Malo by sa preskúmať, či takáto situácia je v súlade s článkom 20 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „Charta“), podľa ktorého „pred zákonom sú si všetci rovní“, a článkom 21 Charty, ktorý vo svojom odseku 2 stanovuje, že „v rozsahu pôsobnosti zmlúv a bez toho, aby boli dotknuté ich osobitné ustanovenia, je zakázaná akákoľvek diskriminácia z dôvodu štátnej príslušnosti“.
- 53 Presnejšie, Belgické kráľovstvo zdôrazňuje, že z článku 8.39 ods. 2 písm. a) dohody CETA vyplýva, že pokiaľ kanadský investor koná pred Tribunálom CETA v mene „miestne usadeného podniku“, t. j. podniku so sídlom v Únii a priamo alebo nepriamo vlastneného alebo kontrolovaného týmto investorom, náhrada škody, ktorú tento tribunál prizná, sa musí vyplatiť tomuto miestne usadenému podniku. Podľa Belgického kráľovstva je potrebné preskúmať zlučiteľnosť tohto pravidla s článkami 20 a 21 Charty.
- 54 Belgické kráľovstvo si okrem toho kladie otázku, či v prípade, že Tribunál CETA konštatuje nezlučiteľnosť pokuty uloženej Komisiou alebo orgánom členského štátu kanadskému investorovi za porušenie práva hospodárskej súťaže s ustanovením ôsmej kapitoly oddielu C alebo D dohody CETA, a prizná kompenzáciu zodpovedajúcu výške tejto pokuty, je zrušenie účinkov uvedenej pokuty zlučiteľné so zásadou rovnosti zaobchádzania a požiadavkou efektivity práva Únie.
- 55 V tejto súvislosti konštatuje, že článok 8.9 ods. 4 dohody CETA vylučuje, aby v prípade, keď Únia vyhlási štátnu pomoc za nezlučiteľnú s článkom 108 ZFEÚ a nariadi jej vrátenie, mohol Tribunál CETA rozhodnúť, že toto rozhodnutie je v rozpore s predmetnou dohodou. Uvedená dohoda však podľa Belgického kráľovstva neobsahuje podobné pravidlo, ktorého cieľom by bolo chrániť rozhodnutia prijaté Komisiou alebo orgánmi členských štátov podľa článkov 101 a 102 ZFEÚ. Kanadský investor by sa tak mohol vyhnúť finančným dôsledkom porušenia práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže, zatiaľ čo investori Únie by im nemohli uniknúť, čo by mohlo byť v rozpore s článkami 20 a 21 Charty, ako aj s požiadavkou efektivity práva Únie.

C. Otázky o súlade plánovaného mechanizmu ISDS s právom na prístup k nezávislému súdu

- 56 Belgické kráľovstvo sa pýta, či ôsma kapitola oddiel F dohody CETA je v súlade so základným právom na prístup k nezávislému súdu, ktoré je zakotvené v článku 47 Charty.
- 57 Konštatuje, po prvé, že režim stanovený v uvedenom oddiele F môže nadmerne sťažiť prístup malých a stredných podnikov k Tribunálu CETA, keďže z článku 8.27 ods. 14 dohody CETA vyplýva, že odmeny a výdavky členov tohto tribunálu prejednávajúcich spor budú znášať strany zúčastnené na spore, a že v článku 8.39 ods. 5 dohody CETA sa uvádza, že trovy konania, ako aj náklady na právne zastupovanie a pomoc bude okrem výnimočných okolností znášať neúspešná strana sporu.
- 58 Okrem toho dohoda CETA v súčasnosti neposkytuje možnosť právnej pomoci napriek tomu, že článok 47 tretí odsek Charty výslovne ustanovuje právo na takúto pomoc v rozsahu potrebnom na zabezpečenie prístupu k spravodlivosti, pričom Súdny dvor vo svojom rozsudku z 22. decembra 2010, DEB (C-279/09, EU:C:2010:811), navyše spresnil, že toto právo sa vzťahuje aj na podniky.

- 59 Riziko povinnosti znášať všetky trovy nákladných konaní by preto mohlo odradiť investora, ktorý disponuje len obmedzenými finančnými prostriedkami, od uplatnenia nároku.
- 60 Po druhé sa Belgické kráľovstvo pýta na zlučiteľnosť podmienok odmeňovania členov Tribunálu a Odvolacieho tribunálu CETA, ako sú stanovené v článku 8.27 ods. 12 až 15 a článku 8.28 ods. 7 písm. d) dohody CETA, s právom na prístup k „nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom“, ktoré je zakotvené v článku 47 druhom odseku Charty. Vzhľadom na to, že podmienky odmeňovania nie sú v celom rozsahu stanovené v samotnom texte dohody CETA, ale vo veľkej miere ponechané na diskrečnú právomoc Spoločného výboru CETA, možno mať pochybnosti o ich súlade so zásadami uplatniteľnými v rámci delby moci.
- 61 Skutočnosť, že dohoda CETA stanovuje, že odmenu členov Tribunálu nebude, resp. aspoň zatiaľ nebude, tvoriť stála a pravidelná mzda, ale len mesačná odmena, ktorej súčasťou budú aj odmeny v závislosti od počtu pracovných dní venovaných danému sporu, môže byť v rozpore s právom na prístup k nezávislému súdu. V tejto súvislosti Belgické kráľovstvo odkazuje na článok 6 Európskej charty o štatúte sudcov, ktorá bola prijatá Radou Európy 10. júla 1998 a podľa ktorého musí byť odmena sudcov stanovená „s cieľom chrániť sudcov pred vonkajšími tlakmi, ktoré by ich mohli ovplyvniť pri rozhodovaní“.
- 62 V tejto Európskej charte o štatúte sudcov sú uvedené aj odporúčania prijaté v rámci Rady Európy, podľa ktorých musia byť odmeny sudcov stanovené na základe všeobecného sadzovníka. Z podmienok odmeňovania, ktoré sú v súčasnosti stanovené v dohode CETA, však vyplýva, že odmena členov Tribunálu CETA čiastočne závisí od počtu sporov predložených investormi. V dôsledku toho by rozvoj judikatúry priaznivej pre investorov mal pozitívny vplyv na odmenu týchto členov a mohol by teda viesť ku konfliktu záujmov.
- 63 Po tretie si Belgické kráľovstvo kladie otázku, či pravidlá týkajúce sa menovania členov Tribunálu a Odvolacieho tribunálu podľa článku 8.27 ods. 2 a 3, ako aj článku 8.28 ods. 3 a článku 8.28 ods. 7 písm. c) dohody CETA sú zlučiteľné s článkom 47 druhým odsekom Charty.
- 64 Poukazuje na to, že týchto členov menuje Spoločný výbor CETA, ktorému spolupredseda kanadský minister pre medzinárodný obchod a komisár Únie zodpovedný za obchod (prípadne ich náhradníci). Pritom z Európskej charty o štatúte sudcov, na ktorú sa odvolávajú odporúčania Poradného výboru európskych sudcov (CCJE), vyplýva, že ak sa vymenovanie sudcov uskutočňuje výkonnou mocou, musí k nemu dôjsť na základe odporúčania nezávislého orgánu pozostávajúceho zo značnej časti z členov súdnej moci.
- 65 Po štvrté sa Belgické kráľovstvo pýta, či podmienky odvolania členov Tribunálu a Odvolacieho tribunálu CETA stanovené v článku 8.30 ods. 4 dohody CETA, ktorý umožňuje, aby bol daný člen odvolaný rozhodnutím Spoločného výboru, sú v súlade s článkom 47 druhým odsekom Charty. Z Európskej charty o štatúte sudcov a odporúčaní CCJE však vyplýva, že na každom rozhodnutí o odvolaní sudcu sa musí zúčastniť nezávislý orgán, toto rozhodnutie musí byť vydané podľa spravodlivých procesných pravidiel, ktoré rešpektujú právo na obhajobu a je možné odvolať sa voči nim na vyššiu inštanciu súdnej povahy. V každom prípade na účely zabezpečenia nezávislosti sudcov by nemalo byť možné ich odvolanie výkonnou mocou.
- 66 Napokon, po piate, si Belgické kráľovstvo kladie otázku, či etické pravidlá, ktoré členovia uvedených tribunálov budú musieť dodržiavať podľa článku 8.28 ods. 4, článku 8.30 ods. 1 a článku 8.44 ods. 2 dohody CETA, sú v súlade s článkom 47 druhým odsekom Charty.

- 67 Poukazuje na to, že tieto ustanovenia v podstate stanovujú, že kým Výbor pre služby a investície neprijme kódex správania, uvedení členovia budú musieť dodržiavať usmernenia IBA. Pritom z Magny charty sudcov, ktorú 17. novembra 2010 prijal CCJE, vyplýva, že pravidlá etického kódexu pre sudcov musia pochádzať od samotných sudcov alebo títo sudcovia musia pri ich prijímaní zohrávať dôležitú úlohu.
- 68 Vzhľadom na to, že usmernenia IBA sú adresované arbitrážnym rozhodcom, a nie sudcom, môžu obsahovať normy nezávislosti, ktoré nie sú primerané postaveniu sudcov.
- 69 Belgické kráľovstvo tiež uvádza, že dohoda CETA vo svojom článku 8.30 ods. 1 stanovuje, že členovia Tribunálu a Odvolacieho tribunálu CETA „nesmú byť právnymi zástupcami ani stranou určenými znalcami alebo svedkami v žiadnom prebiehajúcom ani novom investičnom spore podľa tejto ani žiadnej inej medzinárodnej dohody“, ale nevyžaduje, aby títo členovia nahlasovali svoje externé činnosti, ani a fortiori, aby tieto činnosti boli predložené na predbežné schválenie. Príslušné medzinárodné nástroje, ako napríklad Európska charta o štatúte sudcov, však stanovujú, že výkon takýchto činností musí byť nahlásený a podlieha predchádzajúcemu povoleniu.

IV. Zhrnutie pripomienok predložených Súdneho dvoru

A. O súlade plánovaného mechanizmu ISDS s autonómiou právneho poriadku Únie

- 70 Väčšina vlád, ktoré predložili pripomienky, ako aj Rada a Komisia, zdôrazňujú, že článok 8.31 dohody CETA jednoznačne bráni Tribunálu CETA vykladať ustanovenia primárneho alebo sekundárneho práva Únie. Týmto spôsobom sa dohoda CETA odlišuje najmä od návrhu dohody, ktorý Súdny dvor preskúmal v stanovisku 1/09 (Dohoda o vytvorení jednotného systému na riešenie patentových sporov) z 8. marca 2011 (EU:C:2011:123).
- 71 Navyše z uvedeného článku 8.31 vyplýva, že výklad ustanovení CETA, ktoré v súlade s medzinárodným právom verejným poskytne Tribunál CETA, nebude pre Súdny dvor záväzný. Dohoda CETA sa tým odlišuje od návrhu preskúmaného v stanovisku 2/13 (Pristúpenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014 (EU:C:2014:2454).
- 72 Okrem toho článok 8.31 ods. 2 a článok 8.39 ods. 1 dohody CETA vylučujú možnosť, aby sa Tribunál CETA a tým aj Odvolací tribunál CETA mohli vyjadriť k zákonnosti napadnutého opatrenia.
- 73 Rozsudky Tribunálu CETA napokon nemajú mať účinok erga omnes, keďže v článku 8.41 dohody CETA sa uvádza, že tieto rozhodnutia budú záväzné len pre strany zúčastnené na spore. Aj z tohto hľadiska by bolo vylúčené, aby rozhodnutie daného tribunálu mohlo zasahovať do výlučnej právomoci Súdneho dvora na poskytovanie konečného výkladu práva Únie.
- 74 Okrem toho vďaka mechanizmu uvedenému v článku 8.21 dohody CETA daný Tribunál nemôže preskúmať rozdelenie právomocí medzi Úniou a jej členskými štátmi. Otázky, ktorými sa Súdny dvor zaoberal v bodoch 33 až 36 stanoviska 1/91 (Dohoda o EHP – I) zo 14. decembra 1991 (EU:C:1991:490) a v bodoch 224 a 225 stanoviska 2/13 (Pristúpenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014 (EU:C:2014:2454), teda v prejednávanej veci vôbec neexistujú.
- 75 Zakotvením všetkých týchto pravidiel v dohode CETA zmluvné strany zachovávajú autonómiu právneho poriadku Únie.
- 76 Uvedené vlády, ako aj Rada a Komisia pripúšťajú, že v sporoch medzi kanadským investorom a Úniou nastanú situácie, v ktorých Tribunál CETA na účely posúdenia, či došlo k porušeniu ustanovenia ôsmej kapitoly oddielu C alebo D dohody CETA, bude musieť preskúmať rozsah opatrenia Únie, ktoré tento

investor spochybňuje. Ako sa však uvádza v článku 8.31 ods. 2 dohody CETA, v takýchto situáciách sa Tribunál musí obmedziť na preskúmanie práva Únie ako skutkovej otázky a neposkytovať právny výklad.

- 77 Neexistencia zásahu do výlučnej právomoci Súdneho dvora pri poskytovaní konečného výkladu práva Únie teda vyplýva zo skutočnosti, že Tribunál CETA bude musieť uplatňovať a vykladať medzinárodné právo pozostávajúce zo samotnej dohody CETA a iných pravidiel medzinárodného práva uplatniteľných medzi stranami, a nie právo Únie. Tribunál CETA na jednej strane a Súdny dvor na druhej strane budú pôsobiť v riadne odlíšených právnych poriadkoch. Neexistencia priameho účinku dohody CETA vo vnútroštátnych právnych poriadkoch zmluvných strán, ako sa stanovuje v jej článku 30.6, dokazuje toto odlíšenie.
- 78 Vzhľadom na toto odlíšenie nie je v rámci režimu urovnávania sporov na Tribunále a Odvolacom tribunále CETA vôbec nutné stanoviť mechanizmus predchádzajúcej konzultácie Súdneho dvora. Analýza, akou je tá, ktorú Súdny dvor poskytol v bodoch 236 až 248 stanoviska 2/13 (Pristúpenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014 (EU:C:2014:2454), je v prejednávanej veci irelevantná. Navyše dôvody, ktoré viedli Súdny dvor k tomu, aby v stanovisku 1/91 (Dohoda o EHP – I) zo 14. decembra 1991 (EU:C:1991:490, body 54 až 65) preskúmal možnosť svojho predbežného zapojenia, v tomto prípade chýbajú. Na rozdiel od Dohody o Európskom hospodárskom priestore (EHP), totiž dohoda CETA nemá v žiadnom prípade za cieľ rozšíriť uplatnenie časti právneho *acquis* Únie na Kanadu.

B. O súlade plánovaného mechanizmu ISDS so všeobecnou zásadou rovnosti zaobchádzania a požiadavkou efektivity

- 79 Väčšina vlád, ktoré predložili pripomienky, ako aj Rada a Komisia poznamenávajú, že na jednej strane kanadské podniky a fyzické osoby, ktoré investujú v Únii, a na druhej strane podniky a fyzické osoby z členských štátov, ktoré investujú v Únii, sa nenachádzajú v porovnateľnej situácii, keďže prvé uvedené uskutočňujú medzinárodné investície a druhé uvedené uskutočňujú investície v rámci Únie.
- 80 Porovnávať možno len situáciu kanadských podnikov a fyzických osôb, ktoré investujú v EÚ, so situáciou podnikov a fyzických osôb z členských štátov, ktoré investujú v Kanade.
- 81 Okrem toho z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že zásada rovnosti zaobchádzania zakotvená v práve Únie sa neuplatňuje na vzťahy Únie s tretími štátmi. Podľa viacerých uvedených vlád a Rady preto články 20 a 21 Charty nie sú relevantné na posúdenie zlučiteľnosti dohody CETA s právom Únie.
- 82 Uvedená zásada sa neuplatní ani v prípade rozdielneho zaobchádzania medzi na jednej strane „miestne usadenými podnikmi“ v zmysle článku 8.1 dohody CETA, ktoré vlastní alebo kontroluje kanadský investor, a na strane druhej podnikmi so sídlom v Únii, ktoré takýto investor nevlastní ani nekontroluje.
- 83 Prvé uvedené podniky totiž uskutočňujú investície kanadských podnikov alebo fyzických osôb a mali by sa za také považovať aj v rámci dohody CETA. V dôsledku toho pokiaľ ide o miestne usadené podniky, rozdielne zaobchádzanie, ktoré uvádza Belgické kráľovstvo, by sa malo posudzovať rovnako ako rozdielne zaobchádzanie existujúce medzi na jednej strane kanadskými podnikmi a fyzickými osobami, ktoré investujú v Únii, a na strane druhej podnikmi a fyzickými osobami z členských štátov, ktoré investujú v Únii.
- 84 Rozdiel v zaobchádzaní uvedený v žiadosti o stanovisko je v každom prípade odôvodnený cieľom prispievať k voľnému a spravodlivému obchodu v zmysle článku 3 ods. 5 ZEÚ, ako aj cieľom integrovať všetky krajiny do svetovej ekonomiky, ktorý je uvedený v článku 21 ods. 2 písm. e) ZEÚ. Právomoc Únie uzatvárať s tretími štátmi dohody v oblasti priamych investícií podľa článku 207 ZFEÚ

a dohody v oblasti iných než priamych investícií podľa článku 4 ods. 1 a článku 4 ods. 2 písm. a) ZFEÚ, by bola zbavená svojej podstaty, ak by zásada rovnosti zaobchádzania vyplývajúca z práva Únie zakazovala Únii prijať špecifické záväzky týkajúce sa investícií pochádzajúcich z tretích štátov.

- 85 So zreteľom na otázky, ktoré si kladie Belgické kráľovstvo v súvislosti so zlučiteľnosťou mechanizmu ISDS s požiadavkou účinnosti práva Únie, pričom uvádza hypotézu, v ktorej Tribunál CETA rozhodne, že pokuta uložená kanadskému investorovi Komisiou alebo orgánom hospodárskej súťaže členského štátu porušuje hmotnoprávne ustanovenie uvedené v ôsmej kapitole dohody CETA, a prizná odškodnenie zodpovedajúce výške tejto pokuty, sa väčšina vlád, ktoré predložili pripomienky, ako aj Rada a Komisia domnievajú, že ide o nereálny problém.
- 86 Je totiž veľmi nepravdepodobné, že by tento tribunál, ktorý najmä vzhľadom na právo na reguláciu zdôraznené v článku 8.9 dohody CETA musí rešpektovať existenciu práva hospodárskej súťaže Únie, dospel k záveru, že pokuta uložená podľa tohto práva je v rozpore s dohodou CETA.

C. O súlade plánovaného mechanizmu ISDS s právom na prístup k nezávislému súdu

- 87 Viaceré vlády, ktoré predložili pripomienky, ako aj Rada tvrdia, že článok 47 Charty a iné európske dokumenty uvedené v žiadosti o stanovisko sa neuplatňujú na plánovaný mechanizmus ISDS.
- 88 V tejto súvislosti uvádzajú, že tieto texty nie sú pre Kanadu právne záväzné a dohoda CETA nepatrí do práva Únie, ale do medzinárodného práva, ktoré je jediným uplatniteľným právom pre tento mechanizmus.
- 89 Ostatné vlády, ktoré predložili pripomienky, ako aj Komisia zastávajú názor, že článok 47 Charty sa uplatní. Podľa nich je však dohoda CETA na rozdiel od toho, čo sa navrhuje v žiadosti o stanovisko, v súlade s ustanoveniami tohto článku.
- 90 V tomto ohľade najskôr poznamenávajú, že Tribunál CETA bude mať „zmiešanú“ povahu v tom zmysle, že bude zahŕňať nielen súdne riešenia sporov, ale aj prvky pochádzajúce z medzinárodného rozhodcovského konania. Medzi tieto prvky patria požiadavka predchádzajúcej konzultácie, viacerých zložiek konania pred Tribunálom, podmienky vymenovania, odmeňovania a odvolania členov Tribunálu, ako aj neexistencia účinku erga omnes, pokiaľ ide o rozsudky. Okrem toho Tribunál CETA nie je povinnou súdnou inšinciou, keďže investor môže predložiť spor buď tomuto tribunálu, alebo bežnému súdu. Z toho vyplýva, že požiadavka nezávislosti sa na Tribunál neuplatňuje rovnakým spôsobom ako na bežný súd.
- 91 Ďalej zdôrazňujú, že na rozdiel od väčšiny ustanovení CETA sa ôsma kapitola oddiel F tejto dohody neuplatňuje predbežne a že ešte treba spresniť faktory, ktoré viedli Belgické kráľovstvo k pochybnostiam so zreteľom na zlučiteľnosť plánovaného mechanizmu ISDS s právom na prístup k nezávislému súdu, t. j. prístup k tomuto mechanizmu pre malé a stredné podniky, podmienky vymenovania, odmeňovania a odvolania členov Tribunálu a Odvolacieho tribunálu CETA, ako aj etické pravidlá, ktoré sa na nich uplatňujú. Existencia povinnosti spresnenia jasne vyplýva z článku 8.27 ods. 15, článku 8.39 ods. 6 a článku 8.44 ods. 2 dohody CETA, bodu 6 písm. f) a h) spoločnej listiny o výklade, ako aj z vyhlásenia č. 36.
- 92 Keďže v rámci tohto stanoviska má Súdny dvor preskúmať túto dohodu ako „zamýšľanú“, mal by sa zohľadniť daný záväzok, ktorý po svojom uskutočnení posilní záruky, ktoré sú súčasťou dohody CETA.
- 93 Napokon uvedené vlády, Rada a Komisia tvrdia, že aj bez ohľadu na uvádzané zlepšenia sú obavy vyjadrené v žiadosti o stanovisko nedôvodné.

- 94 Po prvé, pokiaľ ide o prístup malých a stredných podnikov k Tribunálu CETA, pripomínajú, že investori nie sú povinní predložiť svoje spory tomuto tribunálu, keďže majú aj možnosť podať opravný prostriedok na vnútroštátne súdy zmluvných strán, ktoré poskytujú všetky záruky v súvislosti s právnou pomocou. Preto aj v prípade, že investorovi finančné možnosti nedovoľujú predložiť spor Tribunálu CETA, nie je zbavený svojho práva na prístup k nezávislému súdu.
- 95 Okrem toho priznanie právnej pomoci podľa nich nepredstavuje spoľahlivý ukazovateľ na určenie, či je dodržané základné právo na prístup k súdu.
- 96 Uvádzajú tiež, že pravidlo uvedené v článku 8.39 ods. 5 dohody CETA, podľa ktorého trovy konania pred Tribunálom CETA v zásade znáša strana, ktorá nemá úspech, sa nelíši od pravidla obvykle uplatňovaného na bežných súdoch.
- 97 Po druhé, pokiaľ ide o podmienky odmeňovania členov Tribunálu CETA, uvedené vlády, ako aj Rada a Komisia sa domnievajú, že Belgické kráľovstvo nesprávne kvalifikuje Spoločný výbor CETA ako „výkonný orgán“. V tejto súvislosti poznamenávajú, že každé rozhodnutie s právnymi účinkami, ktoré tento výbor prijme, bude musieť byť v súlade s článkom 218 ods. 9 ZFEÚ, čo spôsobí, že Rada a Komisia budú v tomto procese rozhodovania zohrávať významnú úlohu.
- 98 Článok 8.27 ods. 12 dohody CETA, v ktorom sa uvádza, že Spoločný výbor CETA určí mesačné paušálne honoráre členov Tribunálu CETA, teda nie je vôbec problematický. Okrem toho vzhľadom na požiadavku nezávislosti uvedenú v článku 8.30 ods. 1 dohody CETA musí tento výbor zabezpečiť, že výška a spôsob stanovenia danej odmeny nebude mať vplyv na nezávislosť uvedených členov. To isté platí aj pokiaľ ide o pravidelnú mzdu podľa článku 8.27 ods. 15 dohody CETA, ako aj odmeny členov Odvolacieho tribunálu podľa článku 8.28 ods. 7 písm. d) tejto dohody.
- 99 Okrem toho, keďže odmeňovanie členov Tribunálu CETA podľa článku 8.27 ods. 14 dohody CETA sa stanoví na základe stupnice, ktorú určí generálny tajomník a predseda ICSID, Belgické kráľovstvo nesprávne tvrdí, že táto odmena bude závisieť od pracovného zaťaženia týchto členov.
- 100 Po tretie, pokiaľ ide o vymenovanie členov Tribunálu CETA, väčšina vlád, ktoré predložili pripomienky, ako aj Rada a Komisia uvádzajú, že členov medzinárodných súdov vymenovávajú jednotlivé vlády, a teda výkonná moc.
- 101 Po štvrté, pokiaľ ide o podmienky odvolania členov Tribunálu CETA, uvedené vlády a inštitúcie poukazujú na to, že zmluvné strany dohody, ktorou sa ustanovuje medzinárodný súd, bežne stanovujú možnosť odvolania členov tohto súdu. Tak je to aj v prípade Medzinárodného trestného súdu.
- 102 Po piate, pokiaľ ide o etické pravidlá pre členov Tribunálov, Belgické kráľovstvo podľa nich nesprávne poznamenáva, že nebudú musieť nahlásiť svoje externé činnosti. Z článku 8.30 ods. 1 dohody CETA totiž vyplýva, že uvedení členovia musia dodržiavať usmernenia IBA alebo akékoľvek iné pravidlo, ktoré prijal Výbor pre služby a investície CETA podľa článku 8.44 ods. 2 dohody CETA. Usmernenia IBA však stanovujú širokú povinnosť transparentnosti vzťahujúcu sa na všetky faktory, ktoré môžu ovplyvniť neustrannosť alebo nezávislosť sudcov.
- 103 Predpokladá sa síce, že sudcovia plánovaných tribunálov budú môcť vykonávať externé činnosti, je to však odôvodnené skutočnosťou, že títo sudcovia spoiatku nebudú pracovať na plný úväzok. To je dôvod, pre ktorý článok 8.27 ods. 12 dohody CETA stanovuje, že ak nebudú rozhodovať o žiadnom spore, bude sa uvedeným členom vyplácať len mesačná odmena za ich disponibilitu.
- 104 Za týchto okolností, ak by členovia plánovaných tribunálov nemali povolený výkon externej činnosti, nemali by záruku dostatočného príjmu.

V. Stanovisko Súdneho dvora

105 Na úvod je potrebné konštatovať, že žiadosť o stanovisko sa týka ôsmej kapitoly oddielu F dohody CETA a vzhľadom na skutočnosť pripomenutú v bode 3 tohto stanoviska sa vzťahuje na „zamýšľanú dohodu“ v zmysle článku 218 ods. 11 ZFEÚ. Vzhľadom na to, že žiadna vláda alebo inštitúcie, ktoré sú účastníkmi tohto konania, nevyjadrili pochybnosti v tomto ohľade, táto žiadosť je prípustná.

A. O súlade plánovaného mechanizmu ISDS s autonómiou právneho poriadku Únie

1. Zásady

106 Je potrebné pripomenúť, že medzinárodná zmluva, ktorá predpokladá vytvorenie súdneho orgánu povereného výkladom jej ustanovení a prijímaním rozhodnutí záväzných pre Úniu, je v zásade zlučiteľná s právom Únie. Právomoc Únie v oblasti medzinárodných vzťahov a jej spôsobilosť uzatvárať medzinárodné zmluvy totiž nevyhnutne obsahuje aj možnosť podriaďiť sa rozhodnutiam súdneho orgánu, ktorý bol takýmito dohodami vytvorený alebo určený, pokiaľ ide o výklad a uplatňovanie ich ustanovení [stanovisko 2/13 (Pristúpenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, bod 182; pozri tiež stanovisko 1/91 (Dohoda EHP – I), zo 14. decembra 1991, EU:C:1991:490, body 40 a 70, ako aj stanovisko 1/09 (Dohoda o vytvorení jednotného systému riešenia patentových sporov) z 8. marca 2011, EU:C:2011:123, bod 74].

107 Medzinárodná zmluva uzavretá Úniou môže mať okrem iného vplyv na právomoci inštitúcií Únie, avšak za predpokladu, že sú splnené základné podmienky zachovania povahy týchto právomocí a zároveň sa neohrozí autonómia jej právneho poriadku [pozri najmä stanovisko 1/00 (Dohoda o vytvorení Spoločného európskeho leteckého priestoru (ECAA), z 18. apríla 2002, EU:C:2002:231, body 20 a 21, ako aj stanovisko 2/13 (Pristúpenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, bod 183].

108 Z toho vyplýva, že dohoda CETA, ktorá, ako vyplýva z bodu 6 písm. f), g) a i) spoločnej listiny o výklade a ako uviedol generálny advokát v bode 18 svojich návrhov, stanovuje, že priznanie súdnej povahy systému na urovnávanie sporov medzi investormi a štátmi prostredníctvom zriadenia Tribunálu a Odvolacieho tribunálu CETA a v dlhodobom horizonte mnohostranného investičného súdu, môže byť zlučiteľná s právom Únie len pod podmienkou, že neporušuje autonómiu právneho poriadku Únie.

109 Táto autonómia, ktorá existuje tak so zreteľom na právo členských štátov, ako aj na medzinárodné právo, vyplýva zo základných charakteristických vlastností Únie a jej práva. Právo Únie sa totiž vyznačuje tým, že vychádza z autonómneho prameňa tvoreného Zmluvami, svojou prednosťou pred právom členských štátov, ako aj priamym účinkom celého radu ustanovení uplatniteľných vo vzťahu k ich štátnym príslušníkom aj vo vzťahu k samotným členským štátom. Tieto charakteristické znaky viedli k štruktúrovanému systému navzájom závislých zásad, pravidiel a právnych vzťahov, ktorými je viazaná samotná Únia a jej členské štáty, ako aj členské štáty navzájom (pozri najmä rozsudok z 10. decembra 2018, Wightman a i., C-621/18, EU:C:2018:999, bod 45, ako aj citovanú judikatúru).

110 Uvedená autonómia tak spočíva v skutočnosti, že Únia má svoj vlastný ústavný rámec. Do tohto rámca patria základné hodnoty uvedené v článku 2 ZEÚ, podľa ktorého „je Únia založená na hodnotách úcty k ľudskej dôstojnosti, slobody, demokracie, rovnosti, právneho štátu a rešpektovania ľudských práv“, všeobecné zásady práva Únie, ustanovenia Charty, ako aj ustanovenia Zmlúv o EÚ a o FEÚ, ktoré zahŕňajú najmä pravidlá pridelovania a rozdelenia právomocí, pravidlá fungovania inštitúcií Únie a jej súdneho systému, ako aj základné pravidlá v špecifických oblastiach, štruktúrované takým spôsobom, aby prispeli k uskutočňovaniu procesu integrácie, ktorý je pripomenutý v článku 1 druhom odseku ZEÚ [pozri v tomto zmysle stanovisko 2/13 (Pristúpenie Únie k EDLP), z 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, bod 158].

- 111 Na zachovanie charakteristických znakov a autonómie takto vytvoreného právneho poriadku zaviedli Zmluvy súdny systém určený na zabezpečenie súdržného a jednotného výkladu práva Únie. Podľa článku 19 ZEÚ vnútroštátnym súdom a Súdnemu dvoru prislúcha, aby zaručili plné uplatňovanie tohto práva vo všetkých členských štátoch, ako aj účinnú súdnu ochranu, pričom Súdnemu dvoru patrí výlučná právomoc poskytovať konečný výklad uvedeného práva. Na tento účel daný systém zahŕňa najmä konanie o prejudiciálnej otázke ustanovené v článku 267 ZFEÚ [stanovisko 2/13 (Pristúpenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, body 174 až 176 a 246].
- 112 V tomto prípade vzhľadom na otázky nastolené v žiadosti o stanovisko treba preskúmať, či by mechanizmus ISDS podľa ôsmej kapitoly oddielu F dohody CETA mohol Únii brániť vo fungovaní v súlade s vyššie uvedeným ústavným rámcom.
- 113 Na účely tohto preskúmania treba najprv konštatovať, že plánovaný mechanizmus ISDS sa nachádza mimo súdneho systému Únie.
- 114 Súdny systém predpokladaný dohodou CETA je totiž oddelený od vnútroštátnych súdov Kanady, Únie a jej členských štátov. Tribunál a Odvolací tribunál CETA preto nemožno považovať za súčasť súdneho systému jednej alebo druhej zmluvnej strany.
- 115 Povaha plánovaného mechanizmu ISDS ako externého mechanizmu vo vzťahu k súdnemu systému Únie však sama osebe neznamená, že tento mechanizmus ohrozuje autonómiu právneho poriadku Únie.
- 116 Pokiaľ totiž ide o medzinárodné zmluvy uzavreté Úniou, právomoc súdov uvedených v článku 19 ZEÚ pri výklade a uplatňovaní týchto zmlúv nemá prednosť pred právomocou súdov tretích štátov, s ktorými boli tieto zmluvy uzavreté, ani pred právomocou medzinárodných súdov, ktoré sú týmito zmluvami zriadené.
- 117 Ak sú teda tieto zmluvy neoddeliteľnou súčasťou právneho poriadku Únie a môžu preto byť predmetom návrhov na začatie prejudiciálneho konania (pozri najmä rozsudky z 30. apríla 1974, Haegeman, 181/73, EU:C:1974:41, body 5 a 6; z 25. februára 2010, Brita, C-386/08, EU:C:2010:91, bod 39, ako aj z 22. novembra 2017, Aebtri, C-224/16, EU:C:2017:880, bod 50), v rovnakej miere sa týkajú aj uvedených tretích štátov a môžu teda byť vykladané súdmi týchto štátov. Okrem toho je to práve z dôvodu vzájomnosti medzinárodných zmlúv a potreby zachovať právomoc Únie v medzinárodných vzťahoch, že Únia môže, ako vyplýva z judikatúry citovanej v bode 106 tohto stanoviska, uzatvoriť zmluvu, ktorá priznáva medzinárodnému súdu právomoc vykladať uvedenú dohodu bez toho, aby bol tento súd viazaný výkladom danej dohody, ktorý poskytnú sudy zmluvných strán.
- 118 Z týchto skutočností vyplýva, že právo Únie nebráni tomu, aby ôsma kapitola oddiel F dohody CETA stanovovala vytvorenie Tribunálu, Odvolacieho tribunálu a neskôr mnohostranného investičného súdu, ani tomu, aby daná kapitola týmto súdom priznala právomoc vykladať a uplatňovať ustanovenia tejto dohody na základe pravidiel a zásad medzinárodného práva, ktoré sa uplatňuje medzi zmluvnými stranami. Tieto sudy však nie sú súčasťou súdneho systému Únie, nemôžu byť oprávnené vykladať alebo uplatňovať ustanovenia práva Únie odlišné od ustanovení dohody CETA, ani prijímať rozhodnutia, ktoré by inštitúciám Únie bránili fungovať v súlade s jej ústavným rámcom.
- 119 V dôsledku toho s cieľom posúdiť zlučiteľnosť plánovaného mechanizmu ISDS s autonómiou právneho poriadku Únie je potrebné sa ubezpečiť:
- že ôsma kapitola oddiel F dohody CETA nepriznáva plánovaným tribunálom žiadnu právomoc výkladu alebo uplatňovania práva Únie, okrem právomoci vykladať a uplatňovať ustanovenia tejto dohody na základe pravidiel a zásad medzinárodného práva, ktoré sa uplatňujú medzi zmluvnými stranami, a

- že uvedená ôsma kapitola oddiel F neupravuje právomoci týchto tribunálov tak, aby samy bez toho, aby pristúpili k výkladu alebo uplatňovaniu pravidiel práva Únie odlišných od ustanovení danej dohody, mohli prijímať rozhodnutia, ktoré by bránili inštitúciám Únie fungovať v súlade s ústavným rámcom Únie.

2. O neexistencii právomoci vykladať a uplatňovať pravidlá práva Únie s výnimkou ustanovení dohody CETA

- 120 Článok 8.18 dohody CETA, ktorý je uvedený v ôsmej kapitole oddiele F dohody CETA, priznáva Tribunálu CETA právomoc preskúmať každý nárok investora zmluvnej strany, podľa ktorého druhá zmluvná strana porušila povinnosť stanovenú v oddiele C (články 8.6 až 8.8) alebo D (články 8.9 až 8.14) ôsmej kapitoly.
- 121 Na tieto účely daný tribunál podľa článku 8.31 ods. 1 dohody CETA uplatní „túto dohodu v zmysle jej výkladu v súlade s [Viedenským dohovorom] a ďalšími pravidlami a zásadami medzinárodného práva, ktoré sa uplatňujú medzi zmluvnými stranami“. Ako však spresňuje prvá veta článku 8.31 ods. 2 tejto dohody, uvedený Tribunál nie je príslušný „na prejednávanie otázky zákonnosti opatrenia, o ktorom sa tvrdí, že údajne predstavuje porušenie tejto dohody, podľa vnútroštátneho práva zmluvnej strany“.
- 122 Z toho vyplýva, že právomoc výkladu a uplatňovania priznaná tomuto tribunálu sa obmedzuje na ustanovenia dohody CETA a že takýto výklad alebo uplatňovanie sa musí uskutočniť v súlade s pravidlami a zásadami medzinárodného práva, ktoré sa uplatňujú medzi zmluvnými stranami.
- 123 Ôsma kapitola oddiel F dohody CETA sa tým odlišuje od návrhu dohody o vytvorení jednotného systému na riešenie patentových sporov, ktorý bol v stanovisku 1/09 (Dohoda o vytvorení jednotného systému na riešenie patentových sporov) z 8. marca 2011 (EU:C:2011:123) vyhlásený za nezlučiteľný s právom Únie.
- 124 „Uplatniteľné právo“ v rámci tohto návrhu, ktoré je definované v jeho článku 14a, zahŕňa okrem iného „[právnu úpravu Spoločenstva, ktorá je priamo uplatniteľná], najmä nariadeni[e] Rady... o patente Spoločenstva, ako aj vnútroštátn[e] práv[n]e predpis[y], ktorými sa vykonávajú právne predpisy Spoločenstva“. Súdny dvor z toho v bode 78 tohto stanoviska vyvodil, že patentový súd, ktorý mal byť zriadený, by bol vyzvaný vyložiť a uplatniť nielen ustanovenia danej dohody, ale aj budúce nariadenie o patente Spoločenstva, ako aj iné nástroje práva Únie, najmä nariadenia a smernice, s ktorými by sa dané nariadenie prípadne vykladalo spoločne. V uvedenom bode tiež zdôraznil, že tento súd by v prípade potreby mohol rozhodovať o spore, ktorý prejednáva, so zreteľom na základné práva a všeobecné zásady práva Únie, či dokonca preskúmať platnosť aktu Únie.
- 125 Tieto skutočnosti prispeli ku konštatovaniu Súdneho dvora, podľa ktorého by prijatie uvedeného návrhu dohody zasahovali do právomocí, ktoré zmluvy zverili inštitúciám Únie a členským štátom a ktoré sú základom zachovania samotnej povahy práva Únie [stanovisko 1/09 (Dohoda o vytvorení jednotného systému na riešenie patentových sporov) z 8. marca 2011, EU:C:2011:123, bod 89].
- 126 Ôsma kapitola oddiel F dohody CETA sa líši aj od investičnej dohody dotknutej vo veci, ktorá viedla k rozsudku zo 6. marca 2018, Achmea (C-284/16, EU:C:2018:158), keďže ako Súdny dvor uviedol v bodoch 42, 55 a 56 tohto rozsudku, dotknutá dohoda predpokladala zriadenie súdu na riešenie sporov, ktoré sa môžu týkať výkladu alebo uplatňovania práva Únie.
- 127 Uvedený rozsudok sa okrem iného týkal dohody medzi členskými štátmi. Otázka, či je zriadenie alebo zachovanie investičného súdu prostredníctvom tejto dohody v súlade s právom Únie, sa líši od otázky, či je s právom Únie zlučiteľné vytvorenie takéhoto súdu prostredníctvom dohody medzi Úniou a tretím štátom (rozsudok zo 6. marca 2018, Achmea, C-284/16, EU:C:2018:158, body 57 a 58).

- 128 Členské štáty sú totiž v akejkoľvek oblasti, ktorá spadá do práva Únie, povinné rešpektovať zásadu vzájomnej dôvery. Táto zásada ukladá každému z týchto štátov povinnosť predpokladať, že okrem výnimočných okolností všetky ostatné členské štáty dodržiajú právo EÚ vrátane základných práv, akým je právo na účinný prostriedok nápravy pred nezávislým súdom stanovené v článku 47 Charty [pozri v tomto zmysle najmä stanovisko 2/13 (Pristúpenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014, EU:C:2014:2454, bod 191, a rozsudok z 26. apríla 2018, Donnellan, C-34/17, EU:C:2018:282, body 40 a 45].
- 129 Táto zásada vzájomnej dôvery, najmä pokiaľ ide o dodržiavanie práva na účinný prostriedok nápravy pred nezávislým súdom, sa však neuplatňuje vo vzťahoch medzi Úniou a tretím štátom.
- 130 Konštatovanie uvedené v bode 122 tohto stanoviska nie je spochybnené článkom 8.31 ods. 2 dohody CETA, ktorý stanovuje, že „pri určovaní súladu opatrenia s touto dohodou Tribunál môže prípadne zvážiť ako skutkovú otázku vnútroštátne právo zmluvnej strany“ a uvádza, že „Tribunál v takom prípade postupuje podľa prevládajúceho výkladu vnútroštátneho právneho predpisu, ktorý [poskytli] súdy alebo orgány strany zúčastnenej na spore“, pričom dodáva, že „význam, ktorý pripíše Tribunál tomuto vnútroštátnemu právnomu predpisu, nebude pre súdy alebo orgány tejto strany záväzný“.
- 131 Účelom týchto spresnení je totiž len zohľadniť okolnosť, že keď bude musieť Tribunál CETA preskúmať, či opatrenie napadnuté zo strany investora, ktoré bolo prijaté štátom, ktorý je príjemcom investície, alebo Úniou, je v súlade s dohodou CETA, musí na základe informácií a tvrdení, ktoré mu predloží uvedený investor, ako aj tento štát alebo Únia, nevyhnutne vykonať preskúmanie rozsahu pôsobnosti uvedeného opatrenia. Toto preskúmanie si môže prípadne vyžiadať zohľadnenie vnútroštátneho práva sporovej strany, ktorá je odporcom v danom konaní. Ako však jednoznačne uvádza článok 8.31 ods. 2 dohody CETA, uvedené preskúmanie nemožno prirovnať k výkladu vnútroštátneho práva zo strany Tribunálu, ale naopak spočíva v zohľadnení vnútroštátneho práva ako skutkovej otázky, tento tribunál je v tejto súvislosti povinný postupovať podľa prevládajúceho výkladu uvedeného práva zo strany súdov a orgánov uvedenej sporovej strany, pričom význam, ktorý tomuto vnútroštátnemu právu pripíše daný Tribunál, nebude pre súdy alebo orgány uvedenej strany záväzný.
- 132 Neexistencia právomoci vykladať pravidlá práva Únie, s výnimkou ustanovení dohody CETA, takisto vyplýva z článku 8.21 tejto dohody, ktorý v prípade, že kanadský investor spochybňuje opatrenia prijaté členským štátom a/alebo Úniou, nepriznáva Tribunálu CETA, ale Únii právomoc určiť, či tento spor musí byť vzhľadom na pravidlá o rozdelení právomocí medzi Úniou a jej členskými štátmi vedený proti uvedenému členskému štátu alebo proti Únii. Výlučná právomoc Súdneho dvora rozhodovať o rozdelení právomocí medzi Úniou a jej členskými štátmi je teda zachovaná, pričom ôsma kapitola oddiel F dohody CETA sa v tomto zmysle odlišuje od návrhu dohody, ktorá bola predmetom stanoviska 2/13 (Pristúpenie Únie k EDLP) z 18. decembra 2014 (EU:C:2014:2454, body 224 až 231).
- 133 Odvolací tribunál CETA takisto nebude môcť vykladať alebo uplatňovať pravidlá práva Únie, okrem ustanovení dohody CETA. Článok 8.28 ods. 2 písm. a) tejto dohody totiž stanovuje, že Odvolací tribunál môže „potvrdiť, zmeniť alebo zrušiť [rozsudok] Tribunálu, a to na základe... chýb pri uplatňovaní alebo výklade uplatniteľného práva“, pričom toto „uplatniteľné právo“ sa vzhľadom na právo, ktoré môže Tribunál CETA uplatniť na základe článku 8.31 ods. 1 tejto dohody, vzťahuje na dohodu CETA, ako aj na pravidlá a zásady medzinárodného práva, na základe ktorých sa táto dohoda musí vykladať a uplatňovať. Hoci v článku 8.28 ods. 2 písm. b) dohody CETA sa ďalej uvádza, že Odvolací tribunál môže tiež konštatovať existenciu „zjavných pochybení pri posúdení skutkového stavu vrátane posúdenia príslušných vnútroštátnych právnych predpisov“, z predchádzajúceho vyplýva, že zámerom zmluvných strán nebolo zveriť Odvolaciemu tribunálu právomoc vykladať vnútroštátne právo.

- 134 Vzhľadom na to, že Tribunál a Odvolací tribunál CETA nepatria do súdneho systému Únie a ich výkladová právomoc je obmedzená na ustanovenia dohody CETA so zreteľom na pravidlá a zásady medzinárodného práva, ktoré sa uplatňujú medzi zmluvnými stranami, je logické, že dohoda CETA nestanovuje žiadny postup predbežnej konzultácie, ktorý by tento tribunál alebo odvolací tribunál oprávňoval alebo zaväzoval obrátiť sa na Súdny dvor s návrhom na začatie prejudiciálneho konania.
- 135 Z tých istých dôvodov je tiež logické, aby dohoda CETA priznávala týmto tribunálom právomoc s konečnou platnosťou rozhodovať o spore, ktorý predložil investor proti štátu, ktorý je príjemcom jeho investície, alebo proti Únii, bez toho, aby zaviedla postup preskúmania rozsudku zo strany súdu tohto štátu alebo Súdneho dvora a bez toho, aby investor – s výhradou cielených výnimiek uvedených v článku 8.22 ods. 5 dohody CETA – mohol počas alebo na konci konania na uvedených tribunáloch predložiť daný spor súdu uvedeného štátu alebo Súdneho dvoru.
- 136 Z predchádzajúceho vyplýva, že ôsma kapitola oddiel F dohody CETA nezveruje plánovaným tribunálom žiadnu právomoc výkladu alebo uplatňovania práva Únie, s výnimkou právomoci so zreteľom na ustanovenia tejto dohody.

3. O neexistencii vplyvu na fungovanie inštitúcií Únie v súlade s jej ústavným rámcom

- 137 Belgické kráľovstvo a niektoré vlády, ktoré predložili pripomienky, zdôraznili, že s cieľom rozhodnúť o sporoch proti Únii, ktoré mu boli predložené, môže Tribunál CETA v rámci svojho preskúmania príslušných skutkových okolností, ktoré môžu zahŕňať primárne právo, na základe ktorého bolo napadnuté opatrenie prijaté, zväziť záujem pozostávajúci zo slobody podnikania, na ktorý sa odvoláva investor, ktorý je navrhovateľom, s verejnými záujmami stanovenými v Zmluve o EÚ a Zmluve o FEÚ, ako aj v Charte, na ktoré sa odvoláva Únia na podporu svojej obhajoby.
- 138 Tento tribunál je teda bez toho, aby podal výklad týchto Zmlúv alebo Charty, povinný vykonať posúdenie ich rozsahu a na základe uvedeného zváženia rozhodnúť, či opatrenie Únie je „spravodlivé a nestranné“ v zmysle článku 8.10 dohody CETA, či predstavuje nepriame vyvlastnenie v zmysle článku 8.12 tejto dohody, alebo sa má považovať za neodôvodnené obmedzenie slobody platieb a prevodov kapitálu, ktorá je stanovená v článku 8.13 uvedenej dohody. Uvedený tribunál tak môže rozhodnúť o aktoch sekundárneho práva Únie na základe posúdení paralelných k posúdeniam, ktoré je oprávnený urobiť Súdny dvor. Tieto posúdenia Tribunálu CETA budú podľa Belgického kráľovstva základom pre konečné rozhodnutia, ktoré budú pre Úniu záväzné. Vzniká teda otázka, či takéto situácie, ktoré by mohli byť časté, zasahujú do výlučnej právomoci Súdneho dvora poskytovať konečný výklad práva Únie a tým aj do autonómie právneho poriadku Únie.
- 139 S cieľom odpovedať na túto otázku je potrebné po prvé uviesť, že definícia pojmu „investícia“, ktorá je uvedená v článku 8.1 dohody CETA, má veľmi široký rozsah, čo plánovaným tribunálom umožňuje oboznámiť sa so širokou škálou sporov. Spory predložené proti Únii alebo členskému štátu sa budú môcť okrem výnimiek presne vymedzených dohodou CETA týkať opatrení v akejkoľvek oblasti, ktorá sa v Únii týka prevádzky podnikov a používania hnutelného a nehnuteľného majetku, cenných papierov, práv duševného vlastníctva, pohľadávok alebo akéhokoľvek iného typu investícií.
- 140 Po druhé treba uviesť, že bez ohľadu na ustanovenie článku 8.21 dohody CETA, ktorý oprávňuje Úniu určiť, či v prípade nároku predloženého Tribunálu kanadským investorom prevezme sama úlohu odporcu, alebo ju ponechá členskému štátu, ktorý je príjemcom investície, Únia nemôže zabrániť tomu, aby daný tribunál preskúmal opatrenie, ktoré prijala. Z procesných pravidiel uvedených v dohode CETA, a najmä z článku 8.25 ods. 1 tejto dohody totiž vyplýva, že odporca, či už je ním členský štát, ktorý je príjemcom investície, alebo samotná Únia, by mal súhlasiť s tým, že o spore rozhodne uvedený tribunál.

- 141 Po tretie je potrebné konštatovať, že hoci z definície pojmu „investor“ uvedenej v článku 8.1 dohody CETA, ako aj zo spresnenia obsiahnutého v bode 6 písm. d) spoločnej listiny o výklade vyplýva, že dohoda CETA obmedzuje právo predložiť Tribunálu CETA spor proti Únii alebo členskému štátu na fyzické a právnické osoby, ktoré majú skutočné prepojenie s Kanadou, nič to nemení na tom, že táto dohoda daným osobám umožňuje pred týmto tribunálom napadnúť akékoľvek „opatrenie“ v zmysle článku 1.1 dohody CETA, ktoré je so zreteľom na ôsmu kapitolu tejto dohody vymedzené v jej článku 8.2.
- 142 Vzhľadom na to, že uvedený článok 1.1 definuje pojem „opatrenie“ ako „zákon, iný právny predpis, pravidlo, postup, rozhodnutie, správne opatrenie, požiadavku, prax alebo akékoľvek iné opatrenie zmluvnej strany“, môžu sa spory proti Únii zamerať na každý typ aktu alebo postupu Únie za predpokladu, že podľa článku 8.2 dohody CETA v spojení s ôsmou kapitolou oddielmi C, D a F tejto dohody sa dotknutý akt alebo postup „týka“ „investície upravenej touto dohodou“ v zmysle článku 8.1 tej istej dohody alebo „investora druhej zmluvnej strany“, pokiaľ ide o uvedenú investíciu upravenú touto dohodou.
- 143 Hoci z dohody CETA vyplýva, že spor by sa mal týkať opatrenia, ktoré sa priamo dotýka navrhovateľa alebo jeho investície upravenej touto dohodou, dohoda CETA nevylučuje, aby uvedené opatrenie malo všeobecnú pôsobnosť alebo slúžilo na vykonanie všeobecne záväzného aktu.
- 144 Po štvrté treba uviesť, že hoci Tribunál CETA nemôže, ako vyplýva z výrazu „[výlučne]“ uvedeného v článku 8.39 ods. 1 tejto dohody a zo znenia odseku 4 tohto článku, zrušiť napadnuté opatrenie alebo vyžadovať súlad vnútroštátnych právnych predpisov dotknutej sporovej strany s dohodou CETA, ani uložiť sankciu odporcovi, môže však, pokiaľ konštatuje, že toto opatrenie porušuje niektoré z ustanovení ôsmej kapitoly oddielu C alebo D dohody CETA, odporcovi podľa písmena a) uvedeného článku 8.39 ods. 1 uložiť, aby investorovi, ktorý je navrhovateľom, zaplatil sumu určenú na náhradu škody, ktorú tento odporca spôsobil v dôsledku uvedeného porušenia a ktorá zahŕňa všetky príslušné úroky.
- 145 Keďže článok 8.41 ods. 2 dohody CETA spresňuje, že „strana zúčastnená na spore [rozsudok] uzná a splní bezodkladne“, bude Únia povinná vyplatiť túto sumu v prípade, ak tak určí konečný rozsudok Tribunálu CETA alebo, za podmienok stanovených v článku 8.28 ods. 9 tejto dohody, konečný rozsudok Odvolacieho tribunálu CETA.
- 146 V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že právomoc plánovaných tribunálov, stanovená v článku 8.39 ods. 1 písm. a) dohody CETA, priznať súkromnému investorovi náhradu škody, je súčasťou systému ISDS zavedeného touto dohodou, ktorá tento systém odlišuje od systému, ktorý platí v rámci Svetovej obchodnej organizácie (WTO), na riešenie sporov medzi zmluvnými stranami WTO, pričom daný systém je založený na rokovaní medzi týmito zmluvnými stranami a počíta s viacerými možnosťami vykonávania rozsudkov (pozri v tomto zmysle rozsudok z 9. septembra 2008, FIAMM a i./Rada a Komisia, C-120/06 P a C-121/06 P, EU:C:2008:476, bod 116).
- 147 Charakteristické znaky právomoci Tribunálu a Odvolacieho tribunálu CETA, uvedené v bodoch 139 až 145 tohto stanoviska, sú nepochybne v súlade s ochranou zahraničných investorov, na ktorých sa vzťahuje táto dohoda.
- 148 Bez ohľadu na situáciu, v ktorej sa zmluvné strany v rámci dohody CETA dohodli na aproximácii svojich právnych predpisov, by však právomoc týchto tribunálov narušila autonómiu právneho poriadku Únie, ak by bola upravená tak, že tieto sudy môžu v rámci svojich posúdení obmedzenia slobody podnikania uvedených v nároku spochybniť úroveň ochrany verejného záujmu, na základe ktorého Únia zaviedla tieto obmedzenia voči všetkým hospodárskym subjektom, ktoré investujú v predmetnom priemyselnom alebo obchodnom odvetví vnútorného trhu namiesto toho, aby len overili, či zaobchádzanie s investorom alebo s investíciou upravenou danou dohodou je postihnuté vadou uvedenou v ôsmej kapitole oddiele C alebo D dohody CETA.

- 149 Ak by totiž Tribunal a Odvolací tribunál CETA boli príslušné na vydanie rozsudkov, podľa ktorých zaobchádzanie s kanadským investorom nie je v súlade s dohodou CETA z dôvodu úrovne ochrany verejného záujmu stanoveného inštitúciami Únie, mohla by byť Únia nútená upustiť od snahy o dosiahnutie tejto úrovne ochrany pod hrozbou, že jej Tribunal CETA opakovane uloží povinnosť nahradiť škodu investorovi, ktorý je navrhovateľom.
- 150 Ak Únia uzavrie medzinárodnú dohodu, ktorá by mohla viesť k tomu, že samotná Únia – alebo členský štát v rámci vykonávania práva Únie – bude musieť zmeniť alebo zrušiť právnu úpravu z dôvodu posúdenia, ktoré uskutočnil súd nespádajúci do jej súdneho systému, týkajúceho sa úrovne ochrany verejného záujmu, ktorý je stanovený inštitúciami Únie v súlade s jej ústavným rámcom, nevyhnutne by to viedlo k záveru, že takáto dohoda ohrozuje schopnosť Únie autonómne fungovať vo svojom vlastnom ústavnom rámci.
- 151 V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že normotvorca Únie prijíma právne predpisy Únie na základe demokratického procesu stanoveného v Zmluvách o EÚ a FEÚ a že tieto právne predpisy musia byť v súlade so zásadami prenesenia právomocí, subsidiarity a proporcionality, ktoré sú stanovené v článku 5 ZEÚ, primerané a zároveň nevyhnutné na dosiahnutie legitímneho cieľa Únie. Podľa článku 19 ZEÚ je úlohou súdu Únie zabezpečiť dohľad nad súladom úrovne ochrany verejných záujmov, ktorá je stanovená v týchto právnych predpisoch, najmä so Zmluvami o EÚ a FEÚ, Chartou a všeobecnými zásadami práva Únie.
- 152 Pokiaľ ide o právomoc plánovaných tribunálov konštatovať porušenia povinností uvedených v ôsmej kapitole oddiele C dohody CETA, článok 28.3 ods. 2 tejto dohody stanovuje, že ustanovenia tohto oddielu C nemožno vykladať tak, že zmluvnej strane bránia prijať a uplatňovať opatrenia, ktoré sú potrebné na ochranu verejnej bezpečnosti, verejnej morálky, na zachovanie verejného poriadku, na ochranu života a zdravia ľudí, zvierat alebo rastlín, s jedinou podmienkou, že sa takéto opatrenia nebudú uplatňovať spôsobom, ktorý by znamenal svojvoľnú alebo bezdôvodnú diskrimináciu medzi zmluvnými stranami, ak existujú podobné podmienky, resp. skryté obmedzovanie obchodu medzi zmluvnými stranami.
- 153 Z predchádzajúceho vyplýva, že za týchto okolností Tribunal CETA nemá právomoc vyhlásiť úroveň ochrany verejného záujmu stanoveného opatreniami Únie, ktoré sú uvedené v bode 152 tohto stanoviska, za nezlučiteľnú s dohodou CETA a na základe toho uložiť Únii povinnosť zaplatiť náhradu škody.
- 154 Rovnako, pokiaľ ide o právomoc plánovaných tribunálov konštatovať porušenia povinností obsiahnutých v ôsmej kapitole oddiele D dohody CETA, článok 8.9 ods. 1 tejto dohody výslovne pripomína právo zmluvných strán „vytvárať na svojom území reguláciu na splnenie legitímnych cieľov politiky, ako je ochrana verejného zdravia, bezpečnosti, životného prostredia alebo morálky, spoločenskej ochrany alebo ochrany spotrebiteľa alebo v záujme podpory a ochrany kultúrnej rozmanitosti“. Okrem toho článok 8.9 ods. 2 uvedenej dohody stanovuje, že „v záujme väčšej istoty je potrebné uviesť, že samotná skutočnosť, že zmluvná strana vytvára reguláciu, a to aj prostredníctvom zmeny svojich právnych predpisov, spôsobom, ktorý negatívne ovplyvňuje investície alebo zasahuje do očakávaní investora, a to aj pokiaľ ide o jeho očakávania zisku, nepredstavuje porušenie povinnosti podľa tohto oddielu“.
- 155 Okrem toho v bode 1 písm. d) a bode 2 spoločnej listiny o výklade sa uvádza, že dohodou CETA sa „nezníži úroveň... noriem a predpisov [každej zo zmluvných strán] týkajúcich sa bezpečnosti potravín, bezpečnosti výrobkov, ochrany spotrebiteľa, zdravia, ochrany životného prostredia alebo pracovnoprávnej ochrany“, že „dovezený tovar, poskytovatelia služieb a investori budú musieť naďalej dodržiavať vnútroštátne požiadavky vrátane pravidiel a predpisov“ a že dohoda CETA „zachováva schopnosť [Únie] a jej členských štátov a Kanady prijímať a uplatňovať vlastné zákony a právne predpisy na reguláciu hospodárskej činnosti vo verejnom záujme“.

- 156 Zo spoločného výkladu týchto ustanovení vyplýva, že rozsah právomoci posúdenia Tribunálu a Odvolacieho tribunálu CETA týmto súdom neumožňuje spochybniť úroveň ochrany verejného záujmu stanoveného Úniou prostredníctvom demokratického procesu.
- 157 Taký je aj rozsah pôsobnosti bodu 3 prílohy 8-A k dohode CETA, podľa ktorého „v záujme väčšej istoty, s výnimkou vzácných prípadov, keď je dosah opatrenia alebo sústavy opatrení taký závažný z hľadiska svojho účelu, že sa javí značne neprimeraný, sa nediskriminačné opatrenia zmluvnej strany, ktoré sa navrhli a uplatňujú s cieľom chrániť legitímne ciele verejného blaha, ako napríklad zdravie, bezpečnosť a životné prostredie, nepovažujú za nepriame vyvlastnenie“.
- 158 Je potrebné dodať, že právomoc Tribunálu CETA konštatovať porušenia povinnosti uvedenej v článku 8.10 dohody CETA, ktorá spočíva v poskytovaní „spravodliv[ého] a nestrann[ého] zaobchádzani[a]“ v súvislosti s investíciami upravenými danou dohodou, je osobitne vymedzená, keďže odsek 2 tohto článku vymenúva vyčerpávajúcim spôsobom prípady, v rámci ktorých možno takéto konštatovanie uskutočniť.
- 159 V tejto súvislosti sa zmluvné strany zamerali najmä na prípady zneužívania, zjavného svojvoľného zaobchádzania a cieľenej diskriminácie, čo opäť naznačuje, že požadovaná úroveň ochrany verejného záujmu, ktorá je stanovená na základe demokratického procesu, nepatrí do právomoci plánovaných tribunálov, ktorých úlohou je posúdiť, či zaobchádzanie poskytnuté zmluvnou stranou investorovi alebo investícii upravenej touto dohodou je „spravodlivé a nestranné“.
- 160 Zo všetkých týchto ustanovení obsiahnutých v dohode CETA teda vyplýva, že zmluvné strany tým, že výslovne vymedzili rozsah ôsmej kapitoly oddielov C a D tejto dohody, ktoré sú jedinými oddielmi, na ktoré sa podľa oddielu F tejto kapitoly možno odvolávať pred plánovanými tribunálmi, zabezpečili, aby sa vylúčila akákoľvek právomoc týchto súdov spochybniť demokraticky uskutočnenú voľbu v rámci zmluvnej strany, okrem iného v oblasti ochrany verejného poriadku, verejnej bezpečnosti a verejnej morálky, ochrany života a zdravia ľudí a zvierat, bezpečnosti potravín, ochrany rastlín, životného prostredia, pracovných podmienok, bezpečnosti výrobkov, spotrebiteľov alebo základných práv.
- 161 Vzhľadom na vyššie uvedené je potrebné dospieť k záveru, že ôsma kapitola oddiel F dohody CETA neohrozuje autonómiu právneho poriadku Únie.

B. O súlade plánovaného mechanizmu ISDS so všeobecnou zásadou rovnosti zaobchádzania a požiadavkou efektivity

1. Zásady

- 162 Otázky uvedené v žiadosti o stanovisko so zreteľom na súlad plánovaného mechanizmu ISDS so všeobecnou zásadou rovnosti zaobchádzania sa týkajú zlučiteľnosti tohto mechanizmu s článkom 20 Charty, ktorý zakotvuje zásadu „rovnosti pred zákonom“, a článkom 21 ods. 2 Charty, ktorý zakazuje diskrimináciu z dôvodu štátnej príslušnosti.
- 163 Podľa viacerých vlád, ktoré predložili pripomienky, ako aj podľa Rady sa však nevyžaduje, aby bol tento mechanizmus zlučiteľný s danými ustanoveniami Charty.
- 164 Je teda najskôr potrebné určiť, či žiadosť o stanovisko, ktorá požaduje vydanie stanoviska o zlučiteľnosti ôsmej kapitoly oddielu F dohody CETA „so Zmluvami vrátane základných práv“, vyžaduje aj preskúmanie so zreteľom na Chartu.

- 165 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že medzinárodné dohody uzavreté Úniou musia byť v celom rozsahu tak v súlade so Zmluvami, ako aj s ústavnými zásadami, ktoré z nich vyplývajú [pozri najmä stanovisko 1/15 (Dohoda PNR medzi EÚ a Kanadou) z 26. júla 2017, EU:C:2017:592, bod 67, a rozsudok z 27. februára 2018, *Western Sahara Campaign UK*, C-266/16, EU:C:2018:118, bod 46].
- 166 Článok 218 ods. 11 ZFEÚ, ktorý stanovuje, že členský štát, Európsky parlament, Rada alebo Komisia môžu získať stanovisko Súdneho dvora k tomu, či je zamýšľaná dohoda v súlade „s ustanoveniami zmlúv“, treba chápať so zreteľom na uvedenú všeobecnú požiadavku zlučiteľnosti s ústavným rámcom Únie.
- 167 V rámci postupu stanoveného v článku 218 ods. 11 ZFEÚ tak musí byť možné posúdiť všetky otázky, z ktorých by mohli vyplývať pochybnosti, pokiaľ ide o vecnú alebo formálnu platnosť dohody z hľadiska Zmlúv. Rozsudok o zlučiteľnosti dohody so Zmluvami môže v tejto súvislosti závisieť nielen na ustanoveniach, ktoré sa týkajú právomoci, konania alebo inštitucionálneho usporiadania Únie, ale aj na ustanoveniach hmotného práva. To isté platí v prípade otázky týkajúcej sa zlučiteľnosti plánovanej medzinárodnej dohody so zárukami zakotvenými v Charte, keďže Charta má rovnakú právnu silu ako Zmluvy [stanovisko 1/15 (Dohoda PNR medzi EÚ a Kanadou) z 26. júla 2017, EU:C:2017:592, bod 70].
- 168 Pokiaľ ide o článok 21 ods. 2 Charty, podľa ktorého „v rozsahu pôsobnosti zmlúv a bez toho, aby boli dotknuté ich osobitné ustanovenia, je zakázaná akákoľvek diskriminácia z dôvodu štátnej príslušnosti“, podľa vysvetliviek k Charte (Ú. v. EÚ C 303, 2007, s. 17) toto ustanovenie zodpovedá článku 18 prvému odseku ZFEÚ a musí sa uplatňovať v súlade s týmto ustanovením ZFEÚ.
- 169 Ako Súdny dvor už spresnil, článok 18 prvý odsek ZFEÚ sa nemôže uplatniť v prípade eventuálneho rozdielneho zaobchádzania medzi štátnymi príslušníkmi členských štátov a štátnymi príslušníkmi tretích štátov (rozsudok zo 4. júna 2009, *Vatsouras a Koupatantze*, C-22/08 a C-23/08, EU:C:2009:344, bod 52).
- 170 Z toho vyplýva, že článok 21 ods. 2 Charty nie je relevantný, pokiaľ ide o preskúmanie, či plánovaný mechanizmus ISDS môže viesť k diskriminácii investorov Únie v porovnaní s kanadskými investormi, ktoré požaduje Belgické kráľovstvo.
- 171 Naopak článok 20 Charty, ktorý stanovuje, že „pred zákonom sú si všetci rovní“, neobsahuje žiadne výslovné obmedzenie svojej pôsobnosti, a preto sa uplatňuje na všetky situácie, ktoré upravuje právo Únie, ako napríklad tie, ktoré spadajú do pôsobnosti medzinárodnej zmluvy uzatvorenej Úniou (pozri v tomto zmysle rozsudky z 26. februára 2013, *Åkerberg Fransson*, C-617/10, EU:C:2013:105, body 19 až 21; z 26. septembra 2013, *Texdata Software*, C-418/11, EU:C:2013:588, bod 72, a zo 16. mája 2017, *Berlioz Investment Fund*, C-682/15, EU:C:2017:373, bod 49).
- 172 Tak ako za určitých podmienok spadajú do pôsobnosti práva Únie, a teda aj do rámca rovnosti pred zákonom zaručenej v článku 20 Charty investície v Únii pochádzajúce od podnikov a fyzických osôb z členských štátov, uplatňujú sa tieto ustanovenia aj na investície v Únii pochádzajúce od kanadských podnikov a fyzických osôb. Toto základné právo sa totiž vzťahuje na všetky osoby, ktorých situácia patrí do pôsobnosti práva Únie bez ohľadu na ich pôvod.
- 173 Je pravda, ako uviedla Rada, že článok 20 Charty nezaväzuje Úniu vo svojich vonkajších vzťahoch k rovnakému zaobchádzaniu s rôznymi tretími štátmi (rozsudok z 21. decembra 2016, *Swiss International Air Lines*, C-272/15, EU:C:2016:993, body 24 až 26, ako aj citovaná judikatúra).
- 174 Ako však uviedol generálny advokát v bodoch 198 a 199 svojich návrhov, táto judikatúra nevyklučuje možnosť preskúmať, či medzinárodná dohoda, ktorá by v samotnej Únii zavádzala rozdielne zaobchádzanie so subjektmi z tretích krajín a tými, ktoré pochádzajú z členských štátov, porušuje článok 20 Charty.

- 175 Preto je potrebné preskúmať otázky položené v tejto časti žiadosti o stanovisko z hľadiska článku 20 Charty.
- 176 Rovnosť pred zákonom uvedená v tomto článku predpokladá dodržiavanie zásady rovnosti zaobchádzania, ktorá vyžaduje, aby sa porovnateľné situácie neposudzovali odlišne a aby sa odlišné situácie neposudzovali rovnako, ak takéto posúdenie nie je objektívne odôvodnené (rozsudky zo 17. októbra 2013, Schaible, C-101/12, EU:C:2013:661, bod 76, ako aj z 12. júla 2018, Spika a i., C-540/16, EU:C:2018:565, bod 35).
- 177 Požiadavka týkajúca sa porovnateľnej povahy situácií na účely určenia existencie porušenia zásady rovnosti zaobchádzania sa musí posúdiť z hľadiska všetkých prvkov, ktoré ich charakterizujú, a najmä s ohľadom na predmet a cieľ aktu, ktorý vytvára predmetný rozdiel, pričom sa v tejto súvislosti musia zohľadniť zásady a ciele oblasti, do ktorej patrí predmetný akt (rozsudky zo 16. decembra 2008, Arcelor Atlantique et Lorraine a i., C-127/07, EU:C:2008:728, bod 26; zo 7. marca 2017, RPO, C-390/15, EU:C:2017:174, bod 42, ako aj z 22. januára 2019, Cresco Investigation, C-193/17, EU:C:2019:43, bod 42). Vzhľadom na to, že dotknuté situácie nie sú porovnateľné, rozdielne zaobchádzanie v týchto situáciách neporušuje rovnosť pred zákonom zakotvenú v článku 20 Charty (rozsudok z 22. mája 2014, Glatzel, C-356/12, EU:C:2014:350, bod 84).
- 178 Napokon, pokiaľ ide o požiadavku efektivity práva Únie, žiadosť o stanovisko sa na ňu odvoláva len v rámci konkrétnej otázky, ktorá sa týka prípadu, v ktorom by Tribunál CETA konštatoval, že uloženie pokuty kanadskému investorovi z dôvodu porušenia článku 101 ZFEÚ alebo článku 102 ZFEÚ nie je v súlade s ôsmou kapitolou oddielom C alebo D dohody CETA. Preto je teda potrebné preskúmať túto otázku z hľadiska požiadavky efektivity práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže, ktorá vyjadruje zákaz obmedziť uplatňovanie ustanovení Zmluvy o FEÚ zameraných na zachovanie neskreslenej hospodárskej súťaže na vnútornom trhu (pozri najmä rozsudok z 5. júna 2014, Kone, C-557/12, EU:C:2014:1317, bod 32 citovanú judikatúru).

2. O súlade so zásadou rovnosti zaobchádzania

- 179 Rozdielne zaobchádzanie uvedené v žiadosti o stanovisko vyplýva z toho, že podniky a fyzické osoby z členských štátov, ktoré investujú v Únii a podliehajú právu Únie, nemôžu napadnúť opatrenia Únie pred tribunálmi plánovanými v dohode CETA, zatiaľ čo kanadské podniky a fyzické osoby, ktoré investujú v tom istom obchodnom alebo priemyselnom odvetví vnútorného trhu Únie, budú môcť napadnúť tieto opatrenia na uvedených tribunáloch.
- 180 Treba však konštatovať, že hoci kanadské podniky a fyzické osoby, ktoré investujú v Únii, sa s ohľadom na predmet a účel – ktoré sú podrobnejšie uvedené v bodoch 199 a 200 tohto stanoviska – zahrnutia ustanovení z oblasti nediskriminačného zaobchádzania a ochrany zahraničných investorov do dohody CETA, nachádzajú v situácii porovnateľnej so situáciou podnikov a fyzických osôb z členských štátov, ktoré investujú v Kanade, ich situácia nie je porovnateľná so situáciou podnikov a fyzických osôb z členských štátov, ktoré investujú v Únii.
- 181 V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že cieľom možnosti kanadských podnikov a fyzických osôb, ktoré investujú v Únii, odvolávať sa na dohodu CETA pred plánovanými tribunálmi, je priznať týmto kanadským subjektom, ktoré majú postavenie zahraničných investorov, osobitný spôsob konania proti opatreniam Únie, zatiaľ čo podniky a fyzické osoby z členských štátov, ktoré tak ako uvedené kanadské subjekty investujú v Únii, sa v Únii nepovažujú za zahraničných investorov a teda nebudú mať prístup k tomuto špecifickému spôsobu konania a okrem toho sa vzhľadom na pravidlo uvedené v článku 30.6 ods. 1 dohody CETA nebudú môcť priamo dovolávať pravidiel obsiahnutých v tejto dohode pred súdmi členských štátov a Únie.

- 182 Konštatovanie v bode 180 tohto stanoviska nevyvracia skutočnosť, ktorá je uvedená v žiadosti o stanovisko, že náhrada škody, ktorú Tribunál CETA prizná kanadskému investorovi, sa bude v súlade s článkom 8.39 ods. 2 písm. a) tejto dohody musieť vyplatiť podniku so sídlom v Únii, ktorý tento investor vlastní alebo kontroluje, pokiaľ uvedený investor podal svoj nárok na tento tribunál práve v mene tohto „miestne usadeného podniku“.
- 183 V tejto súvislosti stačí konštatovať, ako uviedol generálny advokát v bode 193 svojich návrhov, že takýto podnik je sám investíciou tohto kanadského investora, pričom účasť tohto podniku na konaní pred plánovanými tribunálmi a so zreteľom na výkon rozsudku nie je takej povahy, aby mohol byť ovplyvnený výsledok uvedeného preskúmania porovnateľnosti situácií kanadských investorov a investorov z Únie.
- 184 Rovnosť zaobchádzania medzi týmito dvoma kategóriami osôb nie je ovplyvnená ani skutočnosťou, že zmluvné strany nevyklúčili možnosť Tribunálu CETA vydať rozsudok, podľa ktorého pokuta uložená kanadskému investorovi Komisiou alebo orgánom hospodárskej súťaže členského štátu z dôvodu porušenia článku 101 ZFEÚ alebo článku 102 ZFEÚ predstavuje porušenie niektorého z ustanovení ôsmej kapitoly oddielu C a D dohody CETA.
- 185 V tejto súvislosti je na základe ustanovení týchto oddielov C a D potrebné sa domnievať, že taký rozsudok je možný len v prípade, že rozhodnutie o uložení pokuty obsahuje vady uvedené v článku 8.10 ods. 2 dohody CETA alebo zbavuje investora základných atribútov jeho investície, vrátane práva užívať, používať a nakladať s jeho investíciou v zmysle prílohy 8-A bodu 1 písm. b) tejto dohody. Taký rozsudok však neprichádza do úvahy, ak by Komisia alebo orgán hospodárskej súťaže členského štátu riadne uplatnili pravidlá hospodárskej súťaže, keďže strany dohody CETA v článku 17.2 tejto dohody výslovne uznali „význam voľnej a nenarušenej hospodárskej súťaže vo svojich obchodných vzťahoch“ a tiež sa zhodli na tom, „že protisúťažné správanie môže narušiť riadne fungovanie trhov a oslabuje výhody liberalizácie obchodu“.
- 186 Aj keby Komisia alebo orgán hospodárskej súťaže členského štátu uložili investorovi z Únie pokutu s takouto vadou alebo s takýmto účinkom vyvlastnenia, tento investor by disponoval potrebnými opravnými prostriedkami na účely zrušenia danej pokuty. Z toho vyplýva, že hoci nemožno vylúčiť, že za výnimočných okolností môže rozsudok Tribunálu CETA, ako sa uvádza v žiadosti o stanovisko, viesť k neutralizácii účinkov pokuty uloženej z dôvodu porušenia článku 101 ZFEÚ alebo článku 102 ZFEÚ, tento rozsudok však nebude mať za následok vznik nerovného zaobchádzania v neprospech investora z Únie, ktorému bola uložená pokuta obsahujúca podobné vady.

3. O súlade s požiadavkou efektivity

- 187 Vzhľadom na otázku položenú v žiadosti o stanovisko, či možnosť Tribunálu CETA vydať rozsudok, ktorý má rozsah opísaný v bode 184 tohto stanoviska, by mohla ohroziť účinnosť práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže, stačí konštatovať, že v prípadoch, ktoré sú uvedené v bode 185 tohto stanoviska a ktoré sú jedinými situáciami, kde takýto rozsudok prichádza do úvahy, by neutralizácia pokuty nevytvárala takéto riziko. V skutočnosti, ako bolo uvedené v predchádzajúcom bode tohto stanoviska, samotné právo Únie umožňuje zrušenie pokuty, ak je postihnutá vadou zodpovedajúcou tej, ktorú by mohol konštatovať Tribunál CETA.
- 188 So zreteľom na to, že ôsma kapitola oddiel F dohody CETA nebráni úplnému uplatňovaniu ustanovení Zmluvy o FEÚ, ktorých cieľom je zabezpečiť zachovanie nenarušenej hospodárskej súťaže na vnútornom trhu, je potrebné v súlade s judikatúrou pripomenutou v bode 178 tohto stanoviska dospieť k záveru, že nemá vplyv na požiadavku efektivity práva Únie v oblasti hospodárskej súťaže.

C. O súlade plánovaného mechanizmu ISDS s právom na prístup k nezávislému súdu

1. Zásady

- 189 Belgické kráľovstvo vo svojej žiadosti o stanovisko odkazuje na právo podať opravný prostriedok na „nezavislý a nestranný súd zriadený zákonom“, zakotvené v článku 47 druhom odseku Charty, ako aj na právo na „efektívny prístup k spravodlivosti“, uvedené v treťom odseku tohto článku.
- 190 V tejto súvislosti z uvedeného článku 47, ktorý je Únia povinná rešpektovať na základe judikatúry pripomenutej v bodoch 165 a 167 tohto stanoviska, vyplýva, že uzavretím medzinárodnej dohody, ktorá zahŕňa zriadenie orgánov s prevažne súdnymi vlastnosťami, ktorých účelom je riešenie sporov medzi súkromnými investormi a štátmi, ako je Tribunál a Odvolací tribunál CETA, Únia so zreteľom na podmienky prístupu k týmto orgánom a na ich nezávislosť podlieha ustanoveniam druhého a tretieho odseku článku 47 Charty.
- 191 Únia teda vzhľadom na povahu a osobitosti týchto orgánov, ako aj na medzinárodný kontext, do ktorého patria, musí zaručiť, že ôsma kapitola oddiel F dohody CETA a akýkoľvek iný text, ktorý stanovuje jeho rozsah, zabezpečia, že keď sa táto dohoda uzavrie a vykoná, zriadené tribunály budú mať vlastnosti dostupného a nezávislého súdu.
- 192 Toto konštatovanie nie je spochybnené skutočnosťou, že záruky poskytnuté v práve Únie sa netýkajú tretej krajiny, s ktorou Únia rokuje o dohode. Hoci v tomto prípade sa na Kanadu tieto záruky nesporne nevzťahujú, Únia je nimi viazaná, a preto ako vyplýva z judikatúry pripomenutej v bodoch 165 a 167 tohto stanoviska, nemôže bez toho, aby boli tieto záruky poskytnuté, uzavrieť dohodu, ktorou sa vytvoria sudy príslušné vydávať rozsudky záväzné pre Úniu a na riešenie sporov, ktoré im boli predložené osobami so sídlom alebo bydliskom v Únii.
- 193 Toto konštatovanie nevyvracia ani skutočnosť, že plánovaný mechanizmus ISDS má, ako bolo pripomenuté pred Súdnym dvorom, „zmiešanú povahu“, keďže okrem súdnych vlastností obsahuje viaceré prvky založené na tradičných mechanizmoch rozhodcovského konania v oblasti investícií.
- 194 V tejto súvislosti je dôležité uviesť, že hoci pravidlá obsiahnuté v ôsmej kapitole oddiele F dohody CETA o predkladaní vecí Tribunálu CETA sú vo veľkom rozsahu inšpirované tradičnými mechanizmami ISDS, inak je to v prípade pravidiel týkajúcich sa zloženia tohto tribunálu a prejednávania uvedených vecí.
- 195 Konkrétne, článok 8.27 dohody CETA, ktorý upravuje vytvorenie stáleho Tribunálu pozostávajúceho z pätnástich členov a vo svojom odseku 7 uvádza, že senát zložený z troch členov bude „prejednávať príslušnú vec... na rotačnom základe a pri zabezpečení, aby bolo zloženie senátov náhodné a nepredvídateľné“, a článok 8.28 ods. 5 tejto dohody, podľa ktorého senát Odvolacieho tribunálu CETA zriadený na skúmanie odvolania pozostáva z troch náhodne vybraných členov, sa odlišujú od pravidiel v oblasti rozhodcovského konania a konkretizujú vôľu zmluvných strán vyjadrenú v bode 6 písm. f) spoločnej listiny o výklade, podľa ktorého sa „[dohoda] CETA rozhodne odkláňa od tradičného prístupu k urovnávaniu investičných sporov a stanovuje nezávislé, nestranné a trvalé investičné tribunály inšpirované zásadami... justičných systémov“.
- 196 „Dôležitú a radikálnu zmenu v investičných pravidlách a riešení sporov“, k zavedeniu ktorej dospeli zmluvné strany v bode 6 písm. i) spoločnej listiny o výklade, potvrdzuje podľa bodu 6 písm. g) tejto listiny skutočnosť, že dohoda CETA predpokladá odvolací mechanizmus, ktorého cieľom je najmä zabezpečiť „súlad rozhodnutí [Tribunálu]“.

- 197 Preto bez toho, aby bolo potrebné vedieť, či zmluvné strany formálne kvalifikujú tieto tribunály ako „súdne orgány“ a zároveň či sa ich členovia budú v súlade s vyhlásením č. 36 označovať ako „sudca“, z predchádzajúcich skutočností vyplýva, že uvedené tribunály budú v podstate vykonávať funkcie súdneho orgánu. Budú stále a ich zákonný pôvod bude v aktoch, ktoré zmluvné strany prijali na schválenie dohody CETA. Na základe kontradiktórneho konania budú uplatňovať právne predpisy, budú musieť vykonávať svoje úlohy úplne samostatne a rozhodnutia, ktoré prijmú, budú konečné a záväzné.
- 198 V súvislosti so záväznou povahou právomoci týchto súdov treba poukázať na to, že uvedená právomoc bude záväzná nielen vo vzťahu k odporcovi, ktorý ju musí akceptovať podľa článku 8.25 dohody CETA, ale aj vo vzťahu k investorovi, ktorý podal návrh, pokiaľ má v úmysle odvolávať sa priamo na ustanovenia dohody CETA. Keďže článok 30.6 dohody CETA neumožňuje investorom odvolávať sa na dohodu CETA priamo na vnútroštátnych súdoch zmluvných strán, každý návrh založený priamo na ustanoveniach tejto dohody, musí byť podaný na Tribunál CETA. Následne každé odvolanie proti rozhodnutiu tohto tribunálu musí byť podané na Odvolací tribunál CETA.
- 199 Pokiaľ ide o úroveň prístupnosti a nezávislosti, ktorú tieto tribunály musia spĺňať, aby sa ôsma kapitola oddiel F dohody CETA mohla považovať za zlučiteľnú s článkom 47 Charty, je potrebné uviesť, že zahrnutie ustanovení o nediskriminácii a ochrane investícií do dohody CETA a zriadenie Tribunálov mimo súdnych systémov zmluvných strán s cieľom zabezpečiť dodržiavanie týchto ustanovení má za cieľ poskytnúť podnikom a fyzickým osobám zmluvnej strany plnú dôveru, že so zreteľom na ich investície na území druhej zmluvnej strany sa s nimi bude zaobchádzať rovnako ako s podnikmi a fyzickými osobami tejto druhej zmluvnej strany a zaručí sa bezpečnosť ich investícií na území tejto druhej zmluvnej strany.
- 200 Ako uviedli Rada a Komisia, cieľom ôsmej kapitoly oddielu F dohody CETA, ktorý ustanovuje vytvorenie takéhoto mechanizmu mimo súdnych systémov zmluvných strán, je zabezpečiť, aby sa uvedená dôvera zahraničných investorov vzťahovala aj na orgán príslušný konštatovať porušenia oddielov C a D tejto kapitoly zo strany hostiteľského štátu ich investícií. Je teda zjavné, že nezávislosť plánovaných Tribunálov voči hostiteľskému štátu a prístup zahraničných investorov k súdom sú neoddeliteľne spojené s cieľom voľného a spravodlivého obchodu, uvedeným v článku 3 ods. 5 ZEÚ, ktorý sleduje aj dohoda CETA.
- 201 Pokiaľ ide o záruku dostupnosti, táto znamená, že možnosť predložiť spor Tribunálu CETA s cieľom konštatovať porušenie uvedeného oddielu C alebo D, ktorá je v článku 8.18 dohody CETA stanovená pre akéhokoľvek investora uvedeného v článku 8.1 tejto dohody, môže byť obmedzená len v primeranej miere, vrátane obmedzení, ktoré sa týkajú hradenia trov konania, sledujú legitímny cieľ a nezasahujú do samotnej podstaty práva na prístup k takémuto Tribunálu (rozsudok z 30. júna 2016, Toma a Biroul Executorului Judecătoreasc Horațiu-Vasile Cruduleci, C-205/15, EU:C:2016:499, bod 44 a citovaná judikatúra).
- 202 Požiadavka nezávislosti je súčasťou výkonu súdnictva a obsahuje dva aspekty. Po prvé vonkajšie hľadisko predpokladá, že dotknutý orgán vykonáva svoje úlohy samostatne, nikomu hierarchicky nepodlieha, ani nie je nikomu podriadený a od nikoho neprijíma príkazy alebo inštrukcie bez ohľadu na ich pôvod, čím je chránený pred vonkajšími zásahmi alebo tlakmi, ktoré by mohli ohroziť nezávislosť rozhodovania jeho členov a ovplyvniť ich rozhodnutia. Táto sloboda, nevyhnutná vzhľadom na tieto vonkajšie skutočnosti, vyžaduje určité vlastné záruky ochrany tých osôb, ktorých úlohou je vykonávať súdnictvo, napríklad neodvolateľnosť. Ich finančné ohodnotenie platom vo výške zodpovedajúcej významu nimi vykonávanej funkcie tiež predstavuje záruku, ktorá je inherentnou súčasťou ich nezávislosti [rozsudok z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, body 63 a 64, ako aj citovaná judikatúra].

- 203 Po druhé vnútorné hľadisko súvisí s pojmom nestrannosť a týka sa rovnakého odstupu od účastníkov konania a ich príslušných záujmov vo vzťahu k predmetu sporu. Toto hľadisko vyžaduje rešpektovanie objektívnosti a neexistenciu akéhokoľvek záujmu na vyriešení sporu mimo striktného uplatnenia právneho predpisu [rozsudok z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586 bod 65 a citovaná judikatúra].
- 204 Tieto záruky nezávislosti a nestrannosti stanovujú ako požiadavku existenciu pravidiel, najmä pokiaľ ide o zloženie orgánu, menovanie, funkčné obdobia, ako aj dôvody zdržania sa hlasovania, vylúčenia pre predpojatosť a odvolania jeho členov, ktoré umožňujú odstrániť akékoľvek oprávnené pochybnosti účastníkov konania, pokiaľ ide o neovplyvniteľnosť uvedeného orgánu z vonkajšieho hľadiska a jeho neutralitu vo vzťahu k protichodným záujmom [rozsudok z 25. júla 2018, Minister for Justice and Equality (Nedostatky súdneho systému), C-216/18 PPU, EU:C:2018:586, bod 66].

2. O súlade s požiadavkou dostupnosti

- 205 Z článkov 8.1 a 8.18 dohody CETA vyplýva, že cieľom tejto dohody je, aby k Tribunálu CETA mali prístup všetky kanadské podniky a fyzické osoby, ktoré investujú v Únii, ako aj všetky podniky a fyzické osoby z členského štátu Únie, ktoré investujú v Kanade.
- 206 Ôsma kapitola oddiel F dohody CETA v tejto súvislosti vyjadruje cieľ zmluvných strán, ktorým je vytvoriť mechanizmus ISDS tak, aby investori, ktorých prostriedky na vedenie nákladného konania sú obmedzené, ako napríklad fyzické osoby, či malé a stredné podniky, mali rovnako ako podniky, ktoré disponujú väčšími zdrojmi, skutočný prístup k plánovaným tribunálom.
- 207 Zmluvné strany tak v článku 8.39 ods. 6 tejto dohody uvádzajú, že je úlohou Spoločného výboru CETA, aby „zváži[l] zavedenie dodatočných pravidiel zameraných na zníženie finančnej záťaže navrhovateľov, ktorí sú fyzickými osobami alebo malými a strednými podnikmi“.
- 208 „Finančná záťaž“, ktorej zníženie sa predpokladá, zahŕňa najmä náklady a trovy konania uvedené v článku 8.39 ods. 5 uvedenej dohody.
- 209 Na jednej strane ide o náklady na právne zastúpenie a pomoc, ktoré vznikli tak investorovi, ktorý je navrhovateľom, ako aj odporcovi. Z tohto článku 8.39 ods. 5 vyplýva, že investorovi hrozí, že v prípade zamietnutia jeho nároku bude musieť znášať všetky tieto náklady.
- 210 Na druhej strane uvedená finančná záťaž spočíva v povinnosti znášať trovy konania. V tejto súvislosti z výkladu článku 8.39 ods. 5 CETA v spojení s článkom 8.27 ods. 14 tejto dohody vyplýva, že tieto trovy konania zahŕňajú odmeny a výdavky členov Tribunálu, ktorí prejednávajú daný spor. Investor, ktorý je navrhovateľom, nesie riziko, že v prípade zamietnutia jeho nároku bude musieť znášať tieto odmeny a výdavky v celom rozsahu.
- 211 Finančné riziko spojené so začatím konania pred Tribunálom CETA môže pre fyzickú osobu, či malý alebo stredný podnik predstavovať takú záťaž, že týchto investorov odradí od podania návrhu na začatie konania.
- 212 Túto prekážku v prístupe k Tribunálu CETA, ktorej môžu byť vystavení mnohí investori, nevyvracia ani možnosť uvedená v článku 8.27 ods. 9 dohody CETA, že ich spor bude prejednávať len jeden člen tohto tribunálu. Takéto čiastočné zníženie finančného zaťaženia totiž možno podľa daného ustanovenia dosiahnuť len vtedy, ak s tým súhlasí odporca.
- 213 Je teda zrejmé, že ak neexistujú pravidlá na zabezpečenie finančnej dostupnosti Tribunálu a Odvolacieho tribunálu CETA pre fyzické osoby a malé a stredné podniky, mechanizmus ISDS môže byť v skutočnosti dostupný len investorom, ktorí majú dostatočné finančné zdroje. Takáto situácia by

mala za následok vznik nesúladu tak vzhľadom na rozsah osobnej pôsobnosti ôsmej kapitoly oddielu F dohody CETA, ktorá sa vzťahuje na všetky podniky a fyzické osoby niektorej zo zmluvných strán, ktoré investujú na území druhej zmluvnej strany, ako aj so zreteľom na cieľ voľného a spravodlivého obchodu, ako sa uvádza v článku 3 ods. 5 ZEÚ, ktorý sa dohoda CETA snaží dosiahnuť okrem iného prostredníctvom možnosti zahraničných investorov uplatňovať ich nárok na tribunáloch mimo súdneho systému hostiteľského členského štátu.

- 214 S cieľom posúdiť zlučiteľnosť ôsmej kapitoly oddielu F dohody CETA s článkom 47 Charty je preto potrebné preskúmať, či ustanovenia, obsiahnuté v tomto oddiele F a v textoch, ktoré určujú jeho rozsah, pokiaľ ide o lepšiu finančnú dostupnosť plánovaných tribunálov pre fyzické osoby a pre malé a stredné podniky, odrážajú záväzky, podľa ktorých bude systém určený na zabezpečenie úrovne dostupnosti požadovanej v článku 47 Charty zavedený súčasne so zriadením týchto tribunálov.
- 215 Takéto záväzky nie sú obsiahnuté ani v článku 8.27 ods. 15 dohody CETA, podľa ktorého Spoločný výbor CETA „môže“ rozhodnutím zmeniť paušálny honorár a iné poplatky a výdavky na pravidelnú mzdu, ani v článku 8.39 ods. 6 tejto dohody, ktorý stanovuje, že Spoločný výbor CETA „zväží“ zavedenie dodatočných pravidiel zameraných na zníženie finančnej záťaže fyzických osôb a malých a stredných podnikov.
- 216 Ani ostatné ustanovenia ôsmej kapitoly oddielu F dohody CETA neobsahujú obligatórne právne záväzky týkajúce sa finančnej dostupnosti tribunálov pre investorov malej alebo strednej veľkosti.
- 217 Naopak, vyhlásenie č. 36 uvádza, že „prístup najslabších používateľov k týmto novým súdom, teda [malých a stredných podnikov] a fyzických osôb, sa zlepší a uľahčí“ a na tieto účely stanovuje, že „Spoločný výbor [sa] bude usilovať, aby sa v súlade s článkom 8.39 ods. 6 CETA čo najskôr prijali dodatočné pravidlá“ a že „Komisia nezávisle od výsledku rokovaní v rámci Spoločného výboru navrhne vhodné opatrenia (spolu-)financovania žalôb malých a stredných podnikov na tomto súde z verejných prostriedkov“.
- 218 Je nutné konštatovať, že týmto vyhlásením sa Komisia a Rada zaväzujú urýchlene a primerane vykonať článok 8.39 ods. 6 dohody CETA, ako aj zabezpečiť dostupnosť plánovaných tribunálov pre malé a stredné podniky, a to aj v prípade, že by snahy vynaložené v rámci Spoločného výboru CETA neboli úspešné.
- 219 Tento záväzok je dostatočný na to, aby v rámci tohto konania o vydanie stanoviska bol vyvodený záver, že dohoda CETA ako „zamýšľaná dohoda“ v zmysle článku 218 ods. 11 ZFEÚ, je zlučiteľná s požiadavkou dostupnosti uvedených tribunálov.
- 220 Podľa vysvetľujúcej vety v úvode vyhlásení, ktorých súčasťou je aj vyhlásenie č. 36, tieto vyhlásenia „predstavujú [neoddeliteľnú] súčasť kontextu, v ktorom Rada prijíma rozhodnutie o poverení na podpis CETA v mene Únie. Pri tejto príležitosti sa vložia do zápisnice Rady“.
- 221 Uvedený záväzok Únie zabezpečiť skutočný prístup k plánovaným tribunálom pre všetkých investorov z Únie, na ktorých sa vzťahuje dohoda CETA, tak podmieňujú schválenie tejto dohody zo strany Únie. V tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že podľa vyhlásenia č. 36 je uvedený záväzok súčasťou „zásad“, na základe ktorých sa „Komisia zaväzuje, že revíziu mechanizmu urovnávania sporov uskutoční bezodkladne a včas na to, aby ju mohli členské štáty zohľadniť počas svojich postupov ratifikácie“. Vzhľadom na predchádzajúci odsek toho istého vyhlásenia, podľa ktorého Rada a Komisia potvrdzujú, že k nadobudnutiu účinnosti ustanovení ôsmej kapitoly oddielu F dohody CETA nedôjde pred ratifikáciou dohody CETA zo strany všetkých členských štátov, je potrebné konštatovať, že uzavretie dohody CETA zo strany Rady je založené na predpoklade, že bude zabezpečená finančná dostupnosť Tribunálu a Odvolacieho tribunálu CETA pre všetkých uvedených investorov z Únie.

222 So zreteľom na túto súvislosť medzi finančnou dostupnosťou uvedených tribunálov a uzavretím dohody CETA, na ktorú Únia poukázala, treba konštatovať, že zamýšľaná dohoda je z tohto hľadiska zlučiteľná s článkom 47 Charty.

3. O súlade s požiadavkou nezávislosti

223 Pokiaľ ide o vonkajší aspekt požiadavky nezávislosti, ktorý predpokladá, že dané tribunály vykonávajú svoju funkciu úplne nezávisle, je potrebné najprv konštatovať, že dohoda CETA vo svojom článku 8.27 ods. 4 a 5 stanovuje, že členovia Tribunálu CETA budú vymenovaní do funkcie na určité obdobie a musia mať odborné znalosti.

224 Ďalej vo svojom článku 8.27 ods. 12 až 15 táto dohoda zabezpečuje, že títo členovia budú odmeňovaní vo výške zodpovedajúcej významu ich povinností.

225 Napokon zaručuje neodvolateľnosť týchto členov, keďže možnosť ich odvolania je v článku 8.30 ods. 4 dohody CETA obmedzená na prípad, keď je správanie člena nezlučiteľné s povinnosťami stanovenými v odseku 1 tohto článku, a to najmä so zákazom prijímať pokyny od iných subjektov alebo sa ocitnúť v situácii konfliktu záujmov.

226 Podľa článku 8.28 dohody CETA sa pôsobnosť článku 8.27 ods. 4 a článku 8.30 tejto dohody vzťahuje aj na členov Odvolacieho tribunálu. Hoci ďalšie spomínané zložky nezávislosti nie sú v článku 8.28 uvedené s rovnakou presnosťou, z použitia pojmu „tribunály“ v bode 6 písm. f) spoločnej listiny o výklade vyplýva, že zmluvné strany vyžadujú, aby Odvolací tribunál podliehal rovnakým normám nezávislosti ako Tribunál. Toto zistenie potvrdzuje aj tabuľka zhody medzi spoločnou listinou o výklade a textom dohody CETA, ktorá tvorí prílohu tejto listiny a uvádza článok 8.28 dohody CETA medzi ustanoveniami, ktoré zodpovedajú bodu 6 písm. f) uvedenej listiny.

227 V rozsahu, v akom má Belgické kráľovstvo a niektoré vlády, ktoré predložili pripomienky, pochybnosti, pokiaľ ide o zlučiteľnosť právomoci, ktorú článok 8.27 ods. 2 a 3 a článok 8.28 ods. 3 a 7 dohody CETA zverujú Spoločnému výboru CETA pri vymenovaní členov Tribunálu a Odvolacieho tribunálu a pri stanovení alebo úprave, pomocou násobku troch, počtu členov, z ktorých sa tieto tribunály skladajú, s vonkajším hľadiskom požiadavky nezávislosti, je potrebné zohľadniť skutočnosť, že totožnosť vymenovaných členov nemôže byť v texte dohody CETA vopred vymedzená a to isté platí, aj pokiaľ ide o zvýšenia alebo zníženia, ktoré by mohli byť v budúcnosti potrebné so zreteľom na počet členov. Záruky pripomenuté v bode 202 tohto stanoviska nemožno v žiadnom prípade vykladať tak, že bránia tomu, aby orgánu, ktorý nie je súdom, ako napríklad Spoločný výbor CETA, bola zverená právomoc vymenovať daných členov, v plnom súlade s pravidlami uvedenými v článku 8.27 ods. 4 a 5 dohody CETA, a pomocou násobku troch upraviť ich počet. Tieto záruky nebránia ani tomu, aby bola takémuto orgánu v súlade s článkom 8.30 ods. 4 dohody CETA zverená právomoc odvolať uvedených členov.

228 Okrem toho z článkov 26.1 a 26.3 dohody CETA vyplýva, že Spoločný výbor CETA bude mať bipartitné zloženie a rozhodnutia bude prijímať na základe vzájomnej dohody. Ako generálny advokát uviedol v bode 267 svojich návrhov, tieto skutočnosti umožňujú domnievať sa, že ani vymenovanie, ani prípadné odvolanie člena Tribunálu alebo Odvolacieho tribunálu nebude podliehať iným podmienkam, ako sú podmienky stanovené najmä v článku 8.27 ods. 4 a článku 8.30 ods. 1 dohody CETA.

229 Z toho istého dôvodu sa treba domnievať, že zmluvné strany mohli bez toho, aby bola dotknutá požiadavka nezávislosti, stanoviť v článku 8.27 ods. 12 dohody CETA, že výška mesačnej odmeny určenej na zabezpečenie disponibilít členov týchto tribunálov bude stanovená Spoločným výborom CETA, ako aj v odseku 15 tohto článku, že tento orgán bude môcť zmeniť túto odmenu, poplatky a výdavky na pravidelnú mzdu a rozhodnúť o uplatniteľných podmienkach.

- 230 Možnosť, že táto právomoc Spoločného výboru CETA v oblasti odmeňovania nebude okamžite vykonávaná, neznamená, že spôsob stanovovania a rozdeľovania odmien uvedených členov by spočiatku mohol byť náhodný. Podľa článku 8.27 ods. 14 dohody CETA totiž odmeny a výdavky členov plánovaných tribunálov budú stanovené v súlade s článkom 14 ods. 1 administratívnych a finančných predpisov ICSID, ktorý odkazuje na sadzobník pravidelne stanovovaný generálnym tajomníkom ICSID.
- 231 Ako uviedol generálny advokát v bodoch 260 a 261 svojich návrhov, meniacu sa povahu týchto ustanovení o odmeňovaní členov Tribunálu a Odvolacieho tribunálu CETA nemožno vnímať ako ohrozenie nezávislosti týchto tribunálov, ale naopak ako prvok, ktorý umožňuje postupné zavedenie súdu zloženého z členov zamestnaných na plný úväzok.
- 232 Článok 8.31 ods. 3 dohody CETA, podľa ktorého môže Spoločný výbor CETA okrem iného prijať výklad dohody, ktorý je pre Tribunál CETA záväzný, a článok 8.10 ods. 3 tejto dohody, ktorý sa má vykladať v spojení s uvedeným článkom 8.31 ods. 3, takisto nemajú vplyv na skutočnosť, že tento tribunál, resp. Odvolací tribunál CETA môže vykonávať svoju činnosť v úplnej nezávislosti.
- 233 V medzinárodnom práve totiž nie je ani neobvyklá, ani zakázaná možnosť zmluvných strán medzinárodnej dohody postupne spresňovať výklad tejto dohody so zreteľom na to, ako sa mení ich spoločná vôľa, pokiaľ ide o rozsah tejto dohody. Takéto spresnenia môžu zmluvné strany uskutočniť samy alebo ich vykoná orgán, ktorý zmluvné strany zriadili a zverili mu právomoc prijímať rozhodnutia, ktoré sú pre ne záväzné.
- 234 V prejednávanej veci je potrebné konštatovať, že Spoločný výbor CETA je podľa článku 26.1 ods. 1 dohody CETA bipartitným výborom, ktorý zastupuje zmluvné strany a podľa článku 26.1 ods. 4 písm. e) a článku 26.3 dohody CETA je oprávnený na základe vzájomnej dohody prijímať záväzné rozhodnutia, akými sú podľa článku 26.1 ods. 5 písm. e) a článku 8.31 ods. 3 dohody CETA rozhodnutia o výklade tejto dohody, ktoré sú pre zmluvné strany a tribunály zriadené dohodou CETA záväzné, pričom nie sú porušené požiadavky stanovené v článku 47 Charty, najmä požiadavka nezávislosti. Tieto výkladové akty majú právne účinky vyplývajúce z článku 31 ods. 3 Viedenského dohovoru, podľa ktorého je na účely výkladu zmluvy potrebné brať do úvahy „každú neskoršiu dohodu týkajúcu sa výkladu zmluvy alebo vykonávania jej ustanovení, ku ktorej došlo medzi stranami“.
- 235 Okrem toho je dôležité uviesť, že účasť Únie na tom, ako daný výbor prijíma uvedený záväzný výklad, je upravená v článku 218 ods. 9 ZFEÚ. Jej súhlas so všetkými rozhodnutiami uvedenými v článku 8.31 ods. 3 dohody CETA preto musí byť v súlade s primárnym právom Únie, najmä so zásadami, ktoré sú súčasťou tohto práva a ktoré sú uvedené alebo spresnené v tomto stanovisku.
- 236 Okrem toho je z hľadiska požiadavky nezávislosti Tribunálu a Odvolacieho tribunálu CETA dôležité, aby výklad prijatý Spoločným výborom CETA nemal vplyv na riešenie sporov, ktoré boli prejednané alebo predložené predtým, ako bol prijatý daný výklad. V opačnom prípade by totiž Spoločný výbor CETA mohol mať vplyv na riešenie konkrétnych sporov a mohol sa tak podieľať na mechanizme ISDS.
- 237 Napriek tomu, že táto záruka neexistencie retroaktívneho účinku a bezprostredného účinku na prejednávané spisy nie je výslovne stanovená v článku 8.31 ods. 3 dohody CETA, bolo by opäť potrebné zdôrazniť, že súhlas Únie s každým rozhodnutím uvedeným v článku 8.31 ods. 3 dohody CETA bude musieť byť v súlade s primárnym právom Únie, a najmä s právom na účinný prostriedok nápravy, ktoré je zakotvené v článku 47 Charty. Článok 8.31 ods. 3 dohody CETA sa preto vzhľadom na uvedený článok 47 nesmie vykladať tak, že Úniu oprávňuje súhlasiť s výkladovými rozhodnutiami Spoločného výboru CETA, ktoré majú vplyv na riešenie sporov, o ktorých už bolo rozhodnuté alebo ktoré sú prejednávané.

- 238 Pokiaľ ide o vnútorné hľadisko požiadavky nezávislosti, ktorá sa okrem iného týka nestrannosti a rovnakého odstupu od sporových strán, ako aj neexistencie akéhokoľvek osobného záujmu členov na vyriešení tohto sporu, treba na jednej strane uviesť, že rovnaký odstup je zabezpečený nielen v článku 8.27 ods. 6 a 7 dohody CETA, podľa ktorého veci prejednáva senát, ktorého zloženie je náhodné, a preto pre sporové strany nepredvídateľné, pozostávajúci z troch členov, pričom jeden z nich je štátnym príslušníkom členského štátu Únie, jeden štátnym príslušníkom Kanady a jeden štátnym príslušníkom tretieho štátu, ale aj odkazom uvedeným v článku 8.30 ods. 1 dohody CETA na usmernenia IBA, z ktorých podľa tam uvedenej prvej všeobecnej zásady vyplýva, že členovia Tribunálu CETA musia byť nestranní a nezávislí od sporových strán tak v čase predloženia nároku, ako aj počas celého konania až do jeho ukončenia.
- 239 Z tohto dôvodu sa takisto treba domnievať, že vnútorný aspekt požiadavky nezávislosti nie je spochybnený skutočnosťou, ktorú vo svojej žiadosti o stanovisko uvádza Belgické kráľovstvo a podľa ktorej bude odmena členov Tribunálu aspoň spočiatku pozostávať nielen z mesačného honoráru, ale aj odmien vypočítaných v závislosti od počtu pracovných dní venovaných konkrétnemu sporu. Akékoľvek nesplnenie požiadaviek uvedených v usmerneniach IBA, vrátane prvej všeobecnej zásady pripomenutej v predchádzajúcom bode tohto stanoviska, totiž môže viesť k odvolaniu dotknutého člena alebo členov v súlade s článkom 8.30 ods. 4 dohody CETA.
- 240 Okrem toho v článku 8.30 ods. 1 tejto dohody sa uvádza, že členovia „nesmú byť spojení so žiadnou vládou“. Hoci v poznámke pod čiarou k tomuto ustanoveniu je spresnené, že „skutočnosť, že osoba dostáva odmenu od vlády, sama osebe neznamena, že táto osoba nesmie [vykonávať funkciu] člena Tribunálu“, je potrebné sa domnievať, že toto spresnenie, ako uviedla Komisia počas ústnej časti konania pred Súdny dvorom, súvisí s tým, že členovia plánovaných tribunálov nepochybne nebudú zamestnaní na plný úväzok a môžu okrem iného zahŕňať aj členov, ako sú profesori práva, ktorí dostávajú odmenu od štátu, pričom sa ani priamo, ani nepriamo nepodieľajú na uskutočňovaní jeho vládnej politiky.
- 241 Vzhľadom na okolnosť, podľa ktorej článok 8.30 ods. 1 dohody CETA vo svojej tretej vete stanovuje, že „pokiaľ ide o záležitosti týkajúce sa sporu, [členovia Tribunálu CETA] nebudú prijímať pokyny od žiadnej organizácie, resp. vlády“, je potrebné uviesť, že túto vetu treba vykladať s ohľadom na požiadavky nezávislosti obsiahnuté v prvej vete tohto odseku, v ktorej sa uvádza, že títo členovia okrem predpokladu vymedzeného v bodoch 232 až 237 tohto stanoviska nemôžu pri výkone svojich povinností prijímať pokyny od inej osoby, či už v súvislosti s konkrétnym sporom alebo nie.
- 242 Na druhej strane, pokiaľ ide o absenciu akéhokoľvek osobného záujmu členov pri prejednávaní sporu, článok 8.30 dohody CETA obsahuje všeobecný zákaz priameho alebo nepriameho konfliktu záujmov, ktorého súčasťou sú, odkazom na usmernenia IBA, pravidlá profesijnej etiky v oblasti externých činností.
- 243 Tento článok 8.30 pripomína právomoc Výboru pre služby a investície podľa článku 8.44 tejto dohody prijať v tejto súvislosti „doplňujúce pravidlá“, pričom použitie pojmu „doplňujúce“ zabezpečuje, že tento výbor nemá právomoc obmedziť rozsah zákazu konfliktu záujmov už obsiahnutého v uvedenej dohode, ale jeho úlohou je len prispôsobiť pravidlá stanovené v usmerneniach IBA na fungovanie investičného tribunálu s prevládajúcimi súdnymi vlastnosťami a zároveň zachovať vysokú úroveň nezávislosti vyplývajúcu z tohto zákazu.
- 244 Vzhľadom na všetky tieto skutočnosti je potrebné dospieť k záveru, že zamýšľaná dohoda je zlučiteľná s požiadavkou nezávislosti.

VI. Odpoveď na žiadosť o stanovisko

²⁴⁵ Zo všetkých vyššie uvedených úvah vyplýva, že ôsma kapitola oddiel F dohody CETA je v súlade s primárnym právom Únie.

Preto Súdny dvor (plénum) vydal toto stanovisko:

Ôsma kapitola oddiel F Komplexnej hospodárskej a obchodnej dohody medzi Kanadou na jednej strane a Európskou úniou a jej členskými štátmi na strane druhej, podpísanej 30. októbra 2016 v Bruseli, je v súlade s primárnym právom Európskej únie.

Lenaerts	Silva de Lapuerta	Bonichot
Arabadžiev	Prechal	Vilaras
Regan	von Danwitz	Toader
Biltgen	Jürimäe	Lycourgos
Rosas	Juhász	Ilešič
Malenovský	Levits	Bay Larsen
Sajfan	Šváby	Fernlund
Vajda		Rodin

Stanovisko bolo vyhlásené na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 30. apríla 2019.

Tajomník	Predseda
A. Calot Escobar	K. Lenaerts